

UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

AVGIVET AV

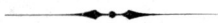
DEN AV KUNGL. MAJ:ET DEN 3 OKTOBER 1902
TILLSATTA KOMMITTÉ

RÖRANDE

REGLERING AV STATENS AMBETSVERKS OCH MYNDIGHETERS LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

LXI.

UTREDNING OCH FÖRSLAG
ANGÅENDE VILLKOR OM VISS FÖREGÅENDE VERKSAM-
HET I STATENS TJÄNST FÖR ERHÅLLANDE
AV ÅLDERSTILLÄGG.

STOCKHOLM 1920

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
200306

INNEHÅLL.

	Sid.
Underdånig skrivelse till Konungen	I—III
Betänkande.	
Ärendets uppkomst	3
Till kommittén remitterade framställningar	8
Utredning	10
Utredningens omfattning	»
Allmän regel	»
Undantag	11
Undantag av allmän innebörd	»
Undantag, avseende särskilda fall	29
Propositioner	38
Remitterade framställningar	41
Sammanställning	53
Kommitténs yttrande och förslag	60
Hemställan	64

MEMORANDUM

TO : THE PRESIDENT

FROM : THE SECRETARY OF STATE

SUBJECT: [Illegible]

1. [Illegible]

2. [Illegible]

3. [Illegible]

4. [Illegible]

5. [Illegible]

6. [Illegible]

7. [Illegible]

8. [Illegible]

9. [Illegible]

10. [Illegible]

Till KONUNGEN.

Den kommitté, åt vilken Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 uppdragit att avgiva underdånigt utlåtande och förslag angående reglering av statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m., överlämnade med

skrivelse den 21 oktober 1919 delen LX av sina tryckta betänkanden, innefattande utredning och förslag i fråga om det i avlöningsbestämmelser för befattningshavare inom den civila statsförvaltningen intagna villkor om gott vitsord för erhållande av ålderstillägg.

Efter sistnämnda dag har kommittén avgivit följande skriftliga utlåtanden, nämligen:

under år 1919:

den 30 oktober i fråga om höjning av avlöningsförmånerna för skogsförvaltaren vid Uppsala universitet samt inrättande av en assistentbefattning vid skogsförvaltartjänsten (nr 168);

den 4 november angående ansökning om löneförbättring för ordinarie tjänstemän hos flottans pensionskassa (nr 169);

samma dag angående ansökning om arvodesförhöjning för vissa funktionärer vid flottans pensionskassa (nr 170);

den 12 november i anledning av framställning om trädgårdsmedhjälpartjänsternas vid Uppsala universitets botaniska trädgård förändrande till underträdgårdsmästartjänster (nr 171);

samma dag i anledning av förslag till omorganisation av stuteriöverstyrelsen m. m. (nr 172);

den 14 november om inrättande vid nationalmuseum av en ordinarie kvinnlig biträdesbefattning av tredje graden m. m. (nr 173);

den 25 november i fråga om anslag till bibliotekarie, sekreterare och kamrerare vid karolinska mediko-kirurgiska institutet samt särskild ersättning till kamreraren från behållning å fonder (nr 174);

den 28 november i fråga om avlöningsförhållandena för vissa befattningshavare vid tekniska högskolan (nr 175);

den 1 december i fråga om förhöjning av avlöningsförmånerna för den äldre konservatorsbefattningen vid naturhistoriska riksmuseet (nr 176);

den 4 december angående rätt för förste aktuarien S. A. Odén att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tid (nr 177);

den 12 december angående tillfällig löneförbättring för viss personal vid livrustkammaren (nr 178);

den 16 december angående förstärkning av kammarrättens arbetskrafter m. m. (nr 179); och

den 17 december i fråga om tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal inom den civila statsförvaltningen (nr 180);

under år 1920:

den 14 januari angående anslag till sjökarteverket i samband med överflyttning av utgivandet av »Underrättelser för sjöfarande» (nr 181);

samma dag angående ändring i avlöningsstaten för den civila personalen vid sjökarteverket (nr 182);

den 29 januari i fråga om förbättring av löne- och pensionsförmåner för överståthållaren och underståthållaren i Stockholm samt vissa befattningshavare i överståthållarämbetets kansli (nr 183);

samma dag angående lönereglering för länsveterinärerna m. m. (nr 184);

den 10 februari angående uppförande på ordinarie stat av kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. (nr 185);

den 16 februari angående förslag till utgiftsstat för postsparbanken m. m. (nr 186);

den 3 mars angående vissa ändringar i staten för riksarkivet (nr 187);

den 5 mars ifråga om kostnadsfri ledighet för extra ordinarie befattningshavare vid tullverket (nr 188); och

den 11 mars i fråga om jämkning i tillfälliga lönetillägg för personal vid tullverket (nr 189).

Kommittén får härmed i underdånighet överlämna delen LXI av sina tryckta betänkanden, innefattande utredning och förslag angående villkor om viss föregående verksamhet i statens tjänst för erhållande av ålderstillägg.

Stockholm den 13 mars 1920.

Underdånigst

F. H. SCHLYTERN.

O. W. EDBOM.

CARL EKMAN.

A. E. M. ERICSSON.

F. St. LINROTH.

AUG. NILSSON.

BERNHARD NILSSON.

G. Hultman.

Angående villkor om viss föregående
verksamhet i statens tjänst för erhållande
av ålderstillägg.

Ärendets uppkomst.

Uti proposition n:r 230 vid 1917 års riksdag angående reglering av löneförhållanden m. m. vid statsdepartementen föreslogs bland avlöningsvillkoren i fråga om ålderstillägg, att befattningshavare, som utnämnts att från de nya staternas ikraftträdande eller från och med dag under år 1917 vara innehavare av ordinarie tjänst i statsdepartement, finge för erhållande av löneförhöjning tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före tillträdet till befattningen på grund av stadigvarande förordnande i departementet bestritt tjänst av motsvarande lönegrad med av riksdagen å extra stat anvisad avlöning, kansliråd alltså extra byråchefstjänst och kansliskreterare, förste eller andre, extra kansliskreterartjänst samt aktuarie extra ordinarie aktuariefattning.

Uti den 31 maj 1917 dagtecknat utlåtande n:r 5 avgav riksdagens andra särskilda utskott yttrande i anledning av nyssberörda proposition jämte i ämnet väckta motioner.

Bland dessa motioner voro två likalydande, väckta den ena inom första och den andra inom andra kammaren, i vilka motioner hemställdes, att riksdagen måtte besluta, att samma rätt i fråga om ålderstilläggs åtnjutande, som i nämnda proposition föresloges skola tillerkännas extra kansliskreterare, jämväl måtte tillerkännas de av Kungl. Maj:t då tillförordnade kansliskreterarne.

Utskottet ansåg sig icke böra tillstyrka dessa motioner och anförde i sådant hänseende, att ett bifall till dem skulle innebära ett godtagande av en för förvaltningen ny avlöningsprincip, nämligen rätten att för ålderstilläggsberäkning tillgodonjuta tjänstgöring såsom vikarie å annans tjänst, vartill komme, att det för det dåvarande vore omöjligt överskåda de vittgående konsekvenser, som skulle föranledas av ett bifall i motionernas syfte. Därest särskilda förhållanden sådant föranledde — yttrade utskottet vidare — torde Kungl. Maj:t icke underlåta att underställa riksdagens prövning, i vad mån ett dylikt medgivande i ett eller annat fall skulle kunna vara av omständigheterna påkallat.

Utskottet tillstyrkte godkännande av det ovanberörda, i den kungl. propositionen föreslagna villkoret för erhållande av ålderstillägg.

Enligt riksdagens skrivelse den 15 juni 1917 n:r 373 föranledde utskottets yttrande och förslag i berörda delar ej någon erinran från riksdagens sida.

I en till 1918 års lagtima riksdag avlåten proposition n:r 86 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förste kanslisekreteraren i lantförsvarsdepartementet G. A. Åkerman finge för rätt till åtnjutande av med hans befattning förenade ålderstillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i nämnda departement under tiden från och med den 1 juli 1912 till och med utgången av år 1917.

Det erinrades i det vid propositionen fogade statsrådsprotokoll den 8 februari 1918, hurusom 1912 års riksdag bifallit Kungl. Maj:ts förslag om medgivande att till arvode åt en extra föredragande och en amanuens i lantförsvarsdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli finge från och med den 1 juli samma år tillsvidare intill 1913 års utgång av tillgängliga medel utbetalas ett belopp av 9,000 kronor för år räknat, att ersättas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar. Amanuensen skulle tjänstgöra såsom biträde åt den extra föredraganden och »således närmast hava att fullgöra enahanda åligganden som kanslisekreterare». Det sedermera av Kungl. Maj:t utfärdade amanuens- och biträdesförordnandet innebar skyldighet att fullgöra enahanda åligganden som kanslisekreterare mot åtnjutande av en ersättning av 4,200 kronor för år räknat, därav 1,400 kronor skulle anses motsvara tjänstgöringspenningar. Liknande medgivande att inom departementet anställa en extra föredragande och ett biträde åt denne hade lämnats av följande riksdagar för tiden intill den 1 januari 1918, från och med vilken dag ny lönestat för departementet trädde i kraft. För att bereda ifrågavarande båda tjänstemän löneförmåner mera överensstämmande med dem, som utgingo till motsvarande tjänstinnehavare inom andra avdelningar av Kungl. Maj:ts kansli, medgav 1914 års senare riksdag, att för berörda ändamål finge utgå 10,000 kronor. I överensstämmelse därmed höjdes avlöningen för den tjänsteman, som biträdde den extra föredraganden inom departementet, till 5,000 kronor för år, därav ett belopp av 1,600 kronor skulle anses motsvara tjänstgöringspenningar. Därigenom kom det till denne tjänsteman utgående arvodet att i stort sett motsvara dåvarande kanslisekreterares avlöningsförmåner. I enlighet med framställning under fjärde huvudtiteln i statsverkspropositionen till 1915 års riksdag anvisade riksdagen ifrågavarande avlöningsförmåner på extra stat från och med år 1916.

Vederbörande departementschef meddelade till statsrådsprotokollet den 8 februari 1918, att förste kanslisekreteraren Åkerman under tiden från och med den 1 juli 1912 till den 19 mars 1915 tjänstgjort såsom biträde åt den extra föredraganden i departementet. Sedan en av departementets ordinarie kanslisekreterare sistnämnda dag förordnats att bestrida tjänsten såsom extra föredragande, förordnades samtidigt Åkerman att uppehålla en kanslisekreterartjänst mot åtnjutande av därmed förenade avlöningsförmåner. Detta förordnande innehade Åkerman intill den 16 januari 1917, från och med vilken dag han förordnats att, mot åtnjutande av särskild ersättning, vara extra föredragande i departementet under år 1917. Den 1 januari 1918 tillträdde han en förste kanslisekreterarbefattning i departementet. Åkerman hade sålunda alltifrån den 1 juli 1912 och intill tiden för den nya lönestatens trädande i kraft den 1 januari 1918 tjänstgjort i lantförsvarsdepartementet såsom extra befattningshavare. Då ifrågavarande tjänst såsom biträde åt den extra föredraganden i departementet med hänsyn till såväl det sätt, varpå densamma tillkommit, som ock med befattningen förenade tjänstgöringsskyldighet och löneförmåner måste enligt departementschefens mening anses hava varit jämställd med befattning såsom ordinarie kanslisekreterare, ansåg han det vara med rättvisa och billighet förenat, att Åkerman finge för rätt att åtnjuta ålderstillägg å innehavande lön tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring såsom extra befattningshavare i departementet alltifrån den 1 juli 1912.

I skrivelse den 18 mars 1918 n:r 76 i anledning av sistberörda kungl. proposition erinrade riksdagen om ovanberörda avlöningsvillkor samt omförmälda riksdagsutskotts yttrande i anledning av de båda motionerna ävensom om vad i det till propositionen hörande statsrådsprotokollet anförts beträffande Åkerman.

Därefter yttrades följande.

»Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, är den tjänstgöring, Åkerman under hela ifrågavarande tid fullgjort, jämställd med extra kanslisekreterartjänst.

Vid sådant förhållande har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts framställning.»

Sedan emellertid till 1918 års lagtima riksdag avlåtits ytterligare propositioner i fråga om rätt för vissa befattningshavare i statsdepartement att för åtnjutande av ålderstillägg få tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring, nämligen dels n:r 132 (tjänstemän i civildepartementet), n:r 292 (tjänstemän i ecklesiastikdepartementet), n:r 295 (tjänsteman i finansdepartementet) och n:r 392 (tjänsteman i sjöförsvarsdepartementet), avlät riks-

dagen den 28 maj 1918 skrivelse n:r 245 i anledning av kungl. propositionen n:r 132.

I denna skrivelse erinrades om ovanberörda yttrande av andra särskilda utskottet vid 1917 års riksdag samt att bemälda utskotts uttalande lämnades av riksdagen utan erinran och att under återopande därav Kungl. Maj:t i propositionen n:r 86 vid 1918 års lagtima riksdag föreslagit omförmälda medgivande för förste kanslisekreteraren Åkerman. »Denna proposition» — yttrar riksdagen vidare — »tillstyrktes av statsutskottet, som däri såg ett av andra särskilda utskottet vid 1917 års riksdag åsyftat undantagsfall», och den föreslagna lönetursrätten hade av riksdagen medgivits.

Efter erinran, hurusom sedermera, utöver propositionen n:r 132, avseende liknande förmån för två befattningshavare i civildepartementet, avlåtits ytterligare propositioner av enahanda beskaffenhet beträffande vissa tjänstemän i sjöförsvars-, finans- och ecklesiastikdepartementen, yttrade riksdagen följande.

Vid sådant förhållande hade riksdagen ej kunnat undgå att uppmärksamma, att framställningarna av denna art icke kunde hänföras till sådana undantagsfall, andra särskilda utskottet åsyftat, utan syntes man härmed vara inne på en väg, där konsekvenserna uppenbarligen medförde, att nästan varje förordnande skulle kunna återopas såsom medförande rätt att för detsamma räkna lönetur för ålderstillägg. Att under sådana omständigheter bifalla nu förevarande framställning hade riksdagen icke funnit tillrådligt. Därmed skulle tydligen hittills följda regler i fråga om rätt till ålderstilläggs tillgodonjutande sönderbrytas utan att andra riktlinjer för bedömande av likartade fall blivit enhetligt prövade och godkända. Med hänsyn härtill och då dessutom jämväl i övrigt riksdagen fått mottaga talrika framställningar rörande rätt för befattningshavare att under skiftande förhållanden och på olika skäl tillgodoräkna sig viss tjänstgöring för rätt till åtnjutande av ålderstillägg, hade riksdagen funnit anledning uttala önskvärdheten därav, att en allmän utredning i berörda hänseende komme till stånd, som möjliggjorde såväl att likartade fall för vinnande av största möjliga rättvisa erhöles en likformig behandling som ock att sådana framställningar om rätt till ålderstillägg, som under senare tiden gång efter annan underställts riksdagen, icke måtte behöva i varje särskilt fall dragas under riksdagens prövning. Tills sådan utredning slutförts och beslut med anledning därav fattats, syntes ett bifall till framställningar, genom vilka ett föregripande av utredningens resultat kunde anses ske, enligt riksdagens förmenande icke böra ifrågakomma.

Under hänvisning till vad riksdagen sålunda anfört, finge riksdagen

anmäla, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition n:r 132 icke vunnit riksdagens bifall.

I skrivelser den 28 maj n:r 247, den 8 juni n:r 305 och den 4 juni n:r 275 allt år 1918 meddelade riksdagen sina beslut i anledning av ovanberörda propositioner n:ris 292, 295 och 392; hänvisande till vad riksdagen i sin skrivelse n:r 245 anfört angående tillstånd för två befattningshavare i civildepartementet att för rätt att åtnjuta ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring, anmälde riksdagen, att de kungl. propositionerna icke vunnit riksdagens bifall.

Till 1918 års lagtima riksdag avläts även kungl. proposition n:r 225 angående rätt till tjänstårsberäkning för torpedingenjören S. D. Ljungberg.

I skrivelse den 4 juni 1918 n:r 278 anmälde riksdagen, att sistnämnda proposition icke bifallits. Därvid hänvisades till vad riksdagen i sin skrivelse n:r 245 angående tillstånd för två befattningshavare i civildepartementet att för rätt att åtnjuta ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring anfört rörande behovet av utredning beträffande samtliga frågor om tjänstårsberäkning för åtnjutande av ålderstillägg.

Vid anmälan den 16 september 1918 av riksdagens ovanberörda skrivelser den 28 maj samt den 4 och 8 juni samma år hemställde chefen för finansdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt 1902 års löne-regleringskommitté att verkställa den av 1918 års lagtima riksdag med dess skrivelse n:r 245 avsedda utredning rörande rätt för statsanställda personer att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss annan verksamhet i statens tjänst samt att avgiva de förslag, vartill utredningen kunde komma att föranleda; och bifölls departementschefens hemställan, varom kommittén underrättades genom skrivelse från bemälda departementschef, vid vilken skrivelse var fogat utdrag av statsrådsprotokollet i förevarande ärende.

Till kommittén remitterade framställningar.

För att tagas i övervägande vid fullgörandet av ifrågavarande uppdrag hava till kommittén genom nedannämnda remisser överlämnats följande akter:

finansdepartementets remiss den 2 oktober 1918 å av arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse på uppdrag av chefen för lantförsvarsdepartementet verkställd utredning och avgivet yttrande i fråga om ålderstillägg i visst fall till bataljonsläkare vid fältläkarkåren m. m.;

kungl. remiss den 21 oktober 1918 å framställning från 1918 års statstjänstemannakongress angående utvidgad rätt att åtnjuta ålderstillägg;

kungl. remiss den 30 oktober 1918 i anledning av landsfiskalen J. Mathleins ansökning att för ålderstillägg få tillgodoräknas hela den tid, han varit ordinarie länsman, oaktat denna tid ej varit sammanhängande;

kungl. remiss den 7 december 1918 angående rätt för ombudsmanen och fiskalen hos domänstyrelsen J. C. A. Lilliesköld att för ålderstillägg få tillgodoräkna sig den tid, han på grund av förordnanden innehaft befattning såsom extra advokatfiskal i kammarkollegium;

kungl. remiss den 4 januari 1919 i anledning av framställningar om ålderstillägg åt vaktmästaren hos nedre justitierevisionen K. G. Mellberg och landsfogden B. Falk;

kungl. remiss den 30 januari 1919 i anledning av framställning från biträdande stationsingenjören vid mariningenjörkåren C. A. Ekelund att för ålderstillägg få tillgodoräkna sig tjänstgöring i viss motsvarande befattning;

kungl. remiss den 3 februari 1919 å framställning från statistiska centralbyrån i fråga om rätt till ålderstillägg för vissa kvinnliga biträden i ämbetsverket;

kungl. remiss den 10 februari 1919 i fråga om rätt för redogöraren vid sjökarteverket A. Zettervall att för ålderstillägg få tillgodoräkna sig den tid han före tillträdet till sin ordinarie befattning vid verket varit anställd såsom bokförare därstädes;

jordbruksdepartementets remiss den 11 februari 1919 i anledning av framställning från lantmäterikommissionen rörande vissa organisations- och lönefrågor inom lantmäteriet;

kungl. remiss den 12 februari 1919 i fråga om rätt för notarien i Svea hovrätt N. Elliot att för ålderstillägg få tillgodoräkna sig tid, varunder han bestritt notariebefattning å extra division hos hovrätten;

kungl. remiss den 20 februari 1919 i fråga om ålderstillägg till notarien hos generaltullstyrelsen P. U. Ahlin och vaktmästaren hos kommerskollegium J. L. Wallenström;

finansdepartementets remiss den 6 mars 1919 i fråga om ålderstillägg till förste vaktmästaren hos kammarkollegium A. V. Svensson;

kungl. remiss den 13 mars 1919 i anledning av framställning från landskontoristen i Älvsborgs län A. F. Lindqvist om rätt att för ålderstillägg få tillgodoräkna sig tid, varunder han innehaft ordinarie beställning såsom underofficer; samt

kungl. remiss den 16 augusti 1919 i anledning av framställningar angående ålderstillägg åt biträdena hos statistiska centralbyrån H. K. Wall och H. K. Eriksson samt kontorsskrivaren hos postsparbanken S. Zetterberg.

I sammanhang härmed hava ock kommit i beaktande

kungl. remiss den 5 mars 1918 i fråga om lönetursrätt för vissa skrivbiträden i postsparbanken,

kungl. remiss den 17 januari 1919 angående ålderstillägg åt t. f. kassören hos fångvårdsstyrelsen K. R. M. af Winklerfelt m. m.,

kungl. remiss den 20 september 1919 med anledning av riksdagens yttrande i dess skrivelse nr 223 år 1919 (sid. 9) i fråga om viss befarad olägenhet beträffande ålderstillägg till inom statsförvaltningen anställda kvinnliga biträden, samt

kungl. remiss den 27 september 1919 i fråga om lönetursrätt för vissa befattningshavare vid rikets hospital och asyler.

Utredning.

Utredningens
omfattning.

När löneregleringskommittén nu går att fullgöra ifrågavarande uppdrag, vill kommittén till en början erinra, att kommittén under senare tid erhållit — oavsett mindre omfattande remisser i besläktade ämnen — ytterligare två större ålderstilläggsinstitutet rörande utredningsuppdrag, nämligen dels rörande bestämmelsen om »väl vitsordad» tjänstgöring för erhållande av ålderstillägg, dels ock i fråga om rätt för statsanställda personer att för åtnjutande av bland annat ålderstillägg tillgodoräkna sig verksamhet i kommunal eller annan icke statstjänst.

Uti dessa frågor ävensom i en annan större fråga, som berör ålderstilläggsinstitutet i vad angår militär tjänstgörings inverkan på rätt till ålderstillägg (frågan om åtgärder till värnpliktiges skyddande mot förlust av innehavda anställningar i statens tjänst eller vid dess arbetsföretag på grund av inkallande till tjänstgöring m. m.), har kommittén redan avgivit eller ämnar kommittén så snart ske kan avgiva särskilda utlåtanden.

I nu förevarande sammanhang kommer kommittén därför endast att yttra sig beträffande rätt för statsanställda personer att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig annan verksamhet i *statens* tjänst, och har kommittén uppfattat sitt uppdrag i detta avseende så, att därmed åsyftats endast ålderstillägg vid *ordinarie* anställning inom den civila statsförvaltningen (med undantag av kommunikationsverken och andra förvaltningsgrenar, vilkas avlöningsförhållanden komma att regleras enligt samma system som kommunikationsverkens).

Allmän regel.

Beträffande föregående verksamhet som förutsättning för erhållande av ålderstillägg gäller — torde man kunna säga — inom den civila statsförvaltningen (med nyss nämnda undantag) såsom *allmän regel*, att den verksamhet grundlägger rätt till ålderstillägg vid en befattning, som av ordinarie befattningshavaren — sedan denne vunnit innehavande anställning *eller*, om han omedelbart därförut innehaft en eller flera sinsemellan sammanhängande ordinarie anställningar å befattning inom samma lönegrad och verk, kår, stat, el. dyl., sådan anställning — utövats antingen å befattningshavarens egen tjänst eller, på grund av förordnande, å annan statens tjänst eller ock för fullgörande av annat offentligt uppdrag.

Denna regel kan sägas hava framgått ur det med tillsättandet av 1902 års lönerogleringskommitté påbörjade lönerogleringsarbetet, ehuru den dock i vissa avseenden kommit till uttryck redan vid tidigare lönerogleringar.

Från regeln har emellertid under årens lopp givits talrika *undantag*, dels skärpande och dels mildrande densamma. Undantagen av det förra slaget äro givetvis av föga betydelse i nu förevarande avseende och hava därför ej givit kommittén anledning till närmare undersökning. De äro också enligt sakens natur vida sällsyntare än undantagen av det andra slaget, och kommittén vill i fråga om dem endast erinra, hurusom vissa avlöningsbestämmelser ställa den fordringen å verksamhet, som må kunna grundlägga rätt till ålderstillägg, att densamma skall hava utövats efter det befattningshavaren vunnit ordinarie anställning å just den tjänst, vid vilken ålderstillägget skall utgå.

Undantag.

Undantagen av det senare slaget, d. v. s. de som mildra den angivna huvudregeln, äro däremot av synnerligt intresse vid fullgörandet av kommitténs nu förevarande uppdrag.

Dessa undantag återfinnas huvudsakligen i den mångfald författningar, vilka i sammanhang med fastställande av nya avlöningsstater utfärdats för att giva offentlighet åt de villkor och bestämmelser, som stadgats för åtnjutandet av avlöningsförmånerna enligt de nya staterna.

Angående ifrågavarande undantag, som dels äro av mer eller mindre allmän innebörd och dels avse särskilda fall, meddelar kommittén här nedan en översikt, vilken visserligen icke äger anspråk på att anses uttömmande men som dock torde lämna tillräckligt material för en så allsidig belysning av ifrågavarande spörsmål, som på denna väg kan åstadkommas. De olika undantagen — med vilka sammanförts även en del andra belysande fall i ålderstilläggsfrågor — hava införts under fortlöpande nummer för att underlätta hänvisandet till dem i den kommande framställningen.

Till en början vill kommittén i förevarande avseende erinra, hurusom särskilt i en mängd av de s. k. avlöningsvillkoren återkomma, visserligen under olika, efter omständigheterna lämpad, formulering men i huvudsak överensstämmande, vissa specifika medgivanden att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna föregående verksamhet av särskild beskaffenhet.

*Undantag
av allmän
innebörd.*

Beträffande dessa så att säga *generella undantag* äro att märka följande:

1) Innehavare av tjänst å ny avlöningsstat får för åtnjutande av ålderstillägg å den nya staten tillgodoräkna sig

i allmänhet den tid, han före den nya statens ikraftträdande inne-

haft (bestritt) tjänsten, vare sig på grund av fullmakt eller konstitutorial eller förordnande i följd av fråga om vederbörande verks omorganisation eller lönerereglering för verket,

ofta även tid, då han omedelbart före sin befordran till tjänsten sålunda innehaft (bestritt) tjänst i samma lönegrad i verket eller tjänst å äldre stat motsvarande eller jämförlig med den nya tjänsten,

stundom ock tid då han, likaledes omedelbart före sin befordran, stadigvarande innehaft (bestritt) motsvarande eller jämförlig anställning å extra stat inom verket.

2) Om kvinnligt biträde, som befordrats till ordinarie biträde i ett ämbetsverk från tiden för ikraftträdandet av ny stat för verket, omedelbart före nämnda ikraftträdande mot fast arvode utfört arbete av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet i verket eller, understundom, hos annat närstående statsorgan, får biträdet i allmänhet för åtnjutande av ålderstillägg räkna sig till godo nämnda tjänstgöring, stundom hela den tid, biträdet utfört sådant arbete hos vederbörande verk.

3) Innehavarna av en del befattningar få enligt åtskilliga stadganden, därest de vid befordran eller förflyttning till vissa andra tjänster komma i åtnjutande av avlöning, som kan anses för låg i förhållande till förut innehavd avlöning, å den nya tjänsten tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i viss omfattning för att medelst ålderstillägg bringa upp avlöningen till skäligt belopp.

Från de särskilda »*avlöningsvillkoren*» äro vidare att anteckna följande undantag, vilka jämväl äro av mer eller mindre allmän innebörd och vanligen innefatta medgivanden att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna viss närmare bestämd tid.

Statsdepartementen.

K. k. 12 juli och 13 sept. 1878; bih. sv. f. s. 33 och 47. K. k. 31 mars 1900; bih. sv. f. s. 28:

4) Löntagare borde tillgodoräknas den tid, han inom samma lönegrad tjänstgjort inom samma eller annat departement eller i annat statens ämbetsverk eller ock, vad utrikesdepartementet angick, varit anställd i motsvarande befattning vid någon av beskickningarna.

K. k. 25 juni 1917; sv. f. s. 584:

5) Befattningshavare bör tillgodoräknas den tid, som före de nya staternas trädande i kraft förflutit från hans tillträde till innehavande befattning eller motsvarande tjänst å

den gamla avlöningsstaten, varvid denna rätt bör tillkomma förste kanslisekreterare i avseende å den tid, han innehaft ordinarie tjänst såsom kanslisekreterare eller registrator, ävensom registrator i avseende å den tid, han innehaft ordinarie tjänst såsom kanslisekreterare.

6) Befattningshavare bör tillika tillgodoräknas den tid, han inom samma lönegrad innehaft ordinarie tjänst i samma eller annat departement eller i annat statens ämbetsverk eller, vad angår befattningshavare i utrikesdepartementet, varit anställd i motsvarande befattning vid någon av beskickningarna eller konsulaten.

7) Befattningshavare, som utnämnts att från de nya staternas ikraftträdande eller från och med dag under år 1917 vara innehavare av ordinarie tjänst i statsdepartement, må tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före tillträdet till befattningen på grund av stadigvarande förordnande i departementet bestritt tjänst av motsvarande lönegrad med av riksdagen å extra stat anvisad avlöning, kansliråd alltså extra byråchefstjänst och kanslisekreterare, förste eller andre, extra kanslisekreterartjänst samt aktuarie extra ordinarie aktuariebefattning.

8) Befattningshavare, vilken utnämnts att från de nya staternas ikraftträdande vara innehavare av andre kanslisekreterarbefattning och under de åtta närmast före tillträdet till befattningen förflutna åren varit såsom amanuens anställd i departementet samt under de sista fem åren av nyssnämnda tid fullgjort tjänstgöring i lika eller nära lika omfattning, som under samma tid fordrats av ordinarie tjänsteman i första lönegraden, må efter Kungl. Maj:ts bestämmande tillgodoräknas viss del av den tid av fem år, som nyss angivits, dock att i särskilda undantagsfall hela denna tid må tillgodoräknas.

9) Den, som från tiden för de nya staternas ikraftträdande eller från och med dag under år 1917 antagits till annan ordinarie vaktmästartjänst i statsdepartement än befattning som förste vaktmästare, må tillgodoräknas den tid, han omedelbart före tillträdet till befattningen i departement innehaft stadigvarande anställning såsom extra vaktmästare med full tjänstgöringsskyldighet och med avlöning nära jämförlig med ordinarie vaktmästares.

Utrikesdepartementet.

K. k. 11 juli 1919; sv. f. s. 559:

10) Löntagare bör tillgodoräknas den tid, som före den nya avlöningsstatens för departementet trädande i kraft förflutit från hans tillträde, till närmast motsvarande befattning å förut gällande stat för departementet.

11) Befattningshavare, som utnämnts att från den nya statens för utrikesdepartementet ikraftträdande (d. v. s. fr. o. m. 1 okt. 1919) eller från och med dag förut under år 1919 vara innehavare av å densamma upptagen ordinarie tjänst eller av tjänst vid beskickning eller konsulat, må tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före tillträdet till befattningen på grund av stadigvarande förordnande i utrikesdepartementet eller vid beskickning och konsulat bestritt närmast motsvarande tjänst med av riksdagen å extra stat anvisad avlöning för tjänsten.

Beskickningarna.

K. k. 11 juli 1913; sv. f. s. 267:

12) Löntagare bör tillgodoräknas den tid, som före den nya avlöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till ordinarie befattning.

Nedre justitierevisionen.

K. k. 16 juni 1911; bih. sv. f. s. 41:

13) Beträffande skrivbiträde, som vid den nya statens ikraftträdande var anställt vid nedre justitierevisionen och antagits till biträde å denna stat, må det ankomma på Kungl. Maj:ts prövning, om och i vad mån biträdet äger räkna sig tillgodo den föregående tjänstgöringen vid nedre revisionen.

Hovrätterna.

K. k. 18 sept. 1909; bih. sv. f. s. 58:

14) Hovrättsråd fick räkna sig tillgodo den tid, han innehåft assessorstjänst.

K. k. 19 juni 1919; sv. f. s. 631:

15) Hovrättsråd må räkna sig tillgodo den tid, som före den nya avlöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen, dock icke i vidare mån än vad denna tid överstiger fem år.

K. k. 19 juni 1919; sv. f. s. 632:

16) Därest revisionssekreterare, som vid utnämningen till ämbetet var ledamot i någon av rikets hovrätter, ånyo utnämnes till ledamot i hovrätt, må han tillgodoräkna sig ej blott den tid, han förut varit ledamot i hovrätt, utan även den tid, varunder han innehåft revisionssekreterarämbetet.

17) Därest revisionssekreterare, som vid utnämningen till ämbetet var fiskal eller assessor i någon av hovrätterna, utnämnes till ledamot i hovrätt må han tillgodoräkna sig den tid, varunder han innehåft revisionssekreterarämbetet.

Fångvårdsstaten.

K. k. 30 sept. 1910; bih. sv. f. s. 62:

18) Direktör eller kamrerare vid fångvårdsanstalt må räkna sig till godo tid, varunder han varit ordinarie tjänsteman i första lönegraden hos fångvårdsstyrelsen, dock

under de villkor i övrigt, som gälla för åtnjutande av fastställda avlöningsförmåner för nämnda styrelse.

19) Ordinarie fänggevaldiger äger, därest han transporterats till vaktkonstapel vid fängvårdsanstalt, att räkna sig till godo den tid, han varit ordinarie fänggevaldiger.

K. k. 16 juni 1911; bih. sv. f. s. 41:

20) Den rätt i fråga om ålderstillägg, som tjänsteman, tillhörande fängvårdens bevakningspersonal, må hava förvärvat under det han uppburit avlöning från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, må, sedan han erhållit konstitutorial å befattning i samma lönegrad med avlöning enligt av riksdagen fastställd stat, räknas honom till godo beträffande ålderstillägg å den med den nya befattningen förenade lön.

K. k. 10 juni 1912; sv. f. s. 128:

21) Innehavare av ordinarie befattning vid den nya staten för fängvårdsstaten må räkna sig till godo tid, varunder han innehaft motsvarande eller jämförlig befattning vid statens uppfostringsanstalt å Bona.

1914 års förra riksdags skrivelse nr 2, punkt 11:

22) Uppsyningsman, som övergått till den från och med år 1915 förändrade ordinarie staten för fängvårdsstaten, i vad den avser tjänstemän av lägre grad, må så länge han kvarstår i tjänst bibehållas vid tjänstgöring såsom uppsyningsman med rätt att, i fråga om tillträde till ålderstillägg, tillgodoräkna sig den tid, han före år 1915 såsom ordinarie innehaft tjänst ej blott i uppsyningsmans- utan även i överkonstapelsgrad.

Statens uppfostringsanstalt å Bona.

K. k. 25 juni 1917; sv. f. s. 585:

23) Innehavare av befattning å ordinarie stat vid ifrågavarande anstalt äger att räkna sig tillgodo tid, varunder han varit innehavare av motsvarande eller jämförlig befattning vid fängvårdsstaten.

24) Direktören vid uppfostringsanstalten må även räkna sig tillgodo tid, varunder han varit ordinarie tjänsteman i första lönegraden hos fängvårdsstyrelsen, dock under de villkor i övrigt, som gälla för åtnjutande av fastställda avlöningsförmåner för nämnda styrelse.

Artilleristaben.

K. k. 22 juni 1911; bih. sv. f. s. 46:

25) Vaktmästare bör tillgodoräknas den tid, han före den nya avlöningsstatens trädande i kraft uppehållit befattningen mot åtnjutande av ett arvode av 1,200 kronor.

Fältläkarkåren.

K. k. 18 juli 1913; sv. f. s. 169:

26) Den, som redan utnämnts eller framdeles kommer att utnämnas till extra bataljonsläkare, skall äga tillgodoräkna sig jämväl den tid, han dessförinnan innehaft beställning såsom bataljonsläkare på stat vid armén.

Sjökarteverket.

K. k. 10 juni 1912; sv. f. s. 141:

27) Beträffande befattningshavare, som vid ikraftträdandet år 1913 av ny stat var anställd vid sjökarteverket och antagits till ordinarie befattningshavare å denna stat, skulle det ankomma på Kungl. Maj:ts prövning, om och i vad mån befattningshavaren ägde räkna sig till godo den föregående tjänstgöringen vid sjökarteverket; dock att manlig ritare eller gravör icke finge i något fall tillgodoräknas tjänstgöring före det han fyllt 22 år.

Riksdagens skrivelse år 1919 nr 5 A, punkt 68:

28) Aktuarie samt manlig ritare eller gravör får för ålderstillägg tillgodoräknas den tid, han före den 1 januari 1919 innehaft sin befattning.

Kommunikationsverken.

(Post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk.)

Avlöningsreglemente den 19 juni 1919; sv. f. s. 343.

Detta avlöningsreglemente innehåller visserligen i flera avseenden avvikelser från ovan angivna huvudregel, men då det i mångt och mycket är uttryck för ett nytt avlöningssystem och jämförelse å vissa lösryckta punkter med andra avlöningsbestämmelser därför måste bliva rätt vansklig, torde ifrågavarande avlöningsreglemente böra förbigås i detta sammanhang.

Postsparbanken.

K. k. 25 sept. 1914; sv. f. s. 427:

29) Ordinarie tjänsteman, som i behörig ordning förflyttas från befattning i postverket till befattning i postsparbanken, äger tillgodoräkna sig den tid, han före förflyttningen varit i det förra verket anställd såsom ordinarie innehavare av tjänst, motsvarande den, till vilken förflyttningen äger rum.

Länsstyrelserna.

K. k. 18 sept. 1908; bih. sv. f. s. 71:

30) Andre eller tredje länsnotarie eller länsbokhållare skall vid befordran till länsnotarie eller länsbokhållare äga tillgodoräkna sig den tid, han innehaft tjänst såsom andre eller tredje länsnotarie eller länsbokhållare.

[I detta sammanhang torde lämpligen böra anmärkas, att ett motiv till detta stadgande varit det förhållandet, att länsnotarier eller länsbokhållare av olika grader i allmänhet måste antagas utföra i huvudsak arbete av enahanda art.]

Landsstaten.

K. k. 14 juni 1917; sv. f. s. 472:

31) Kronofogde, överflyttad eller efter ansökning utnämnd till landsfogde- eller häradsskrivartjänst eller annan därmed i avlöningshänseende jämförlig tjänst å rikets eller riksdagens stat, skall för åtnjutande av ålderstillägg vid den nya tjänsten få räkna sig tillgodo sin tjänstgöring som ordinarie kronofogde.

Kammarkollegium.

K. k. 29 april 1919; sv. f. s. 206:

32) Befattningshavare bör tillgodoräknas den tid, han inom samma lönegrad innehaft ordinarie tjänst i kammarkollegiet eller i annat statens ämbetsverk.

Kommerskollegium.

K. k. 19 juni 1919; sv. f. s. 500:

33) Befattningshavare bör tillgodoräknas den tid, han inom samma lönegrad innehaft ordinarie tjänst i statsdepartement eller i annat statens ämbetsverk.

34) Befattningshavare, som utnämnts att från den nya statens ikraftträdande (d. v. s. fr. o. m. 1920) eller från och med dag under år 1919 vara innehavare av ordinarie tjänst i kommerskollegium, må tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före tillträdet till befattningen på grund av stadigvarande förordnande bestritt tjänst av motsvarande lönegrad med av riksdagen å extra stat anvisad avlöning.

35) Den som från tiden för den nya statens ikraftträdande eller från och med dag under år 1919 antagits till annan ordinarie vaktmästartjänst i kommerskollegium än befattning som förste vaktmästare, må tillgodoräknas den tid, han omedelbart före tillträdet till befattningen innehaft stadigvarande anställning såsom extra vaktmästare med full tjänstgöringsskyldighet och med avlöning nära jämförlig med ordinarie vaktmästares.

Sprängämnesinspektionen.

K. k. 19 juni 1919; sv. f. s. 502:

36) Sprängämnesinspektören bör tillgodoräknas den tid, han omedelbart före den nya avlöningsstatens trädande i kraft på grund av förordnande samtidigt bestritt befattningarna å ena sidan som inspektör för explosiva varor och å andra sidan som tillfällig yrkesinspektör för verkställande av inspektion i de fabriker, där explosiva varor tillverkas.

Kammarrätten.

K. k. 21 maj 1915; sv. f. s. 213:

37) Därest till revisor i kammarrätten befordras ordinarie innehavare av tjänst i första lönegraden i annat centralt ämbetsverk eller av däremot svarande eller därmed i avlöningshänseende jämförlig befattning i annan statstjänst, må honom tillgodoräknas intill fem år av den tid, han innehaft den ordinarie befattning, varifrån han befordrats till revisor i kammarrätten.

Tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning.

K. k. 10 okt. 1913; sv. f. s. 232:

38) Tjänsteman vid tullverkets lokalförvaltning eller kust- eller gränsbevakning, som övergått å 1911 års stat eller konstituerats att med 1911 års ingång tillträda befattning vid någon av tullverkets nyssnämnda avdelningar, äger tillgodoräkna sig

dels den tid, som förflutit sedan han, vare sig på grund av konstitutorial eller efter ingången av år 1908, på grund av förordnande i följd av frågan om omreglering av tullverkets stater, tillträtt innehavande å ordinarie stat redan uppförd befattning eller annan, enligt viss gradering, likställd eller högre befattning, vare sig vid någon av tullverkets ifrågavarande avdelningar eller inom centralverket, och

dels den tid, varunder han efter år 1900 på grund av stadigvarande förordnande inom tullverket bestritt vare sig tjänst å extra avlöningsstat eller tjänst med avlöning å extra stat eller ock tjänst i omedelbar eller medelbar succession efter sålunda förordnad tjänstinnehavare, dock under villkor att den sålunda bestridda befattningen är att anse såsom motsvarande eller jämförlig med tjänst, som enligt ovannämnda gradering är likställd med eller högre än den tjänst, som tillträdess.

39) Vad sålunda sagts gäller även i avseende å tjänsteman vid tullverket — innehavare av befattning hos generaltullstyrelsen däri inbegripen — som övergått å 1911 års stat, ävensom i avseende å den, som konstituerats att med 1911 års ingång tillträda befattning vid tullverket — befattning hos styrelsen däri inbegripen — därest sådan tjänstinnehavare före 1920 års utgång konstitueras till annan befattning, som tillhör tullverkets lokalförvaltning eller kust- eller gränsbevakning.

40) Den som före 1910 års utgång antagits till extra ordinarie tjänsteman eller betjänt vid tullverkets lokalförvaltning eller kust- eller gränsbevakning samt, därest han

före sagda tidpunkt vunnit ordinarie anställning, övergår å 1911 års stat eller med eller efter ingången av år 1911 konstitueras till ordinarie tjänst, må, i den mån generaltullstyrelsen finner honom böra komma i åtnjutande av en dylik förmån, i avseende å rätt till avlösningsförhöjning vid kammarskrivar-, inspektors-, vaktmästar-, kustvakt-, gränsridar- eller kustroddartjänst räkna sig tillgodo vad som överstiger åtta år av den tid, han före konstituerandet till någon av nyssberörda tjänster med eller utan ersättning effektivt tjänstgjort; och må, under enahanda villkor som nyss sagts, tjänsteman, som före 1910 års utgång antagits till e. o. kammarskrivare, i fråga om rätt till avlösningsförhöjning vid överuppsyningsmans- eller uppsyningsmanstjänst likaledes räkna sig till godo vad som överstiger åtta år av den tid, han effektivt tjänstgjort före konstituerandet till sådan tjänst.

41) I avseende å rätt till ålderstillägg vid vaktmästartjänst med minst 1,500 kronors begynnelseavlöning må tjänsteman tillgodoräknas ej mindre tid, varunder han före år 1908 innehaft roddartjänst å ort, där begynnelseavlöningen vid vaktmästartjänst enligt 1911 års stat utgör minst 1,500 kronor, än även tid, varunder han före år 1911 innehaft kammarvaktmästartjänst.

Statistiska centralbyrån.

K. k. 1 juli 1918; sv. f. s. 542:

42) Befattningshavare, som utnämnts att från den nya statens ikraftträdande (d. v. s. fr. o. m. 1919) eller från och med dag under år 1918 vara innehavare av förste aktuarie- eller aktuarietjänst i statistiska centralbyrån, må tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före tillträdet till befattningen på grund av stadigvarande förordnande bestritt tjänst i statistiska centralbyrån av motsvarande eller högre lönegrad med av riksdagen på extra stat anvisad avlöning.

Patent- och registreringsverket.

K. k. 18 sept. 1914; sv. f. s. 350:

43) Löntagare bör tillgodoräknas den tid, före den nya avlöningsstatens trädande i kraft, varunder han som adjungerad ledamot eller tjänsteman över stat varit å befattning av samma lönegrad anställd hos patent- och registreringsverket.

Statens provningsanstalt.

K. k. 19 juni 1919; sv. f. s. 398:

44) Befattningshavare, som utnämnts att från och med den nya avlöningsstatens ikraftträdande vara innehavare av ordinarie tjänst hos anstalten, må efter Kungl. Maj:ts bestämmande kunna få tillgodoräknas den tid av högst fem år, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till innehavande eller närmast motsvarande befattning vid den förutvarande materialprovningsanstalten.

Arkivdepåen i Visby.

Riksdagens skrivelse år 1908 nr 8, punkt 2:

45) Vaktmästaren borde tillgodräknas den tid, han förut skött likartad befattning i statens tjänst.

Nationalmuseum.

K. k. 10 juni 1912; sv. f. s. 176:

46) Bland förste vaktmästarna skall den, som tillika varit portvakt, och bland övriga ordinarie vaktmästare dels den, som tillika varit gårdskar, dels ock de, som haft ordinarie anställning för bevakande av nationalmuseets konstsamlingar vid de offentliga föreläsningarna, tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från tillträdet till då innehafd ordinarie befattning vid museet.

47) Vidare äger befattningshavare, som vid den nya statens ikraftträdande var anställd såsom bevakningsbiträde med full tjänstgöringsskyldighet vid museets konstslöjdavdelning och antagits till annan vaktmästarbefattning å denna stat än befattning såsom förste vaktmästare, att räkna sig till godo den tid, han därförinnan innehafte stadig anställning i förenämnda egenskap.

Läroverksöverstyrelsen och folkskolöverstyrelsen.

K. k. 21 aug. 1914; sv. f. s. 220 och 221:

48) Därest ordinarie befattningshavare hos den ena styrelsen utnämns till motsvarande eller jämförlig befattning hos den andra styrelsen, må han för tillgodonjutande av ålderstillägg å sistnämnda befattning tillgodoräkna sig den tid, som skolat honom tillgodoräknas å befattningen hos den förstnämnda styrelsen.

Skolöverstyrelsen.

K. k. 19 juni 1919; sv. f. s. 402:

49) Andre bibliotekskonsulenten må för erhållande av löneförhöjning från och med den nya statens ikraftträdande tillgodoräknas den tid, han omedelbart före sin utnämning till befattningen på grund av förordnande tjänstgjort såsom andre bibliotekskonsulent hos skolöverstyrelsen eller inom ecklesiastikdepartementet.

Naturhistoriska riksmuseet.

K. k. 14 sept. 1914; sv. f. s. 344:

50) Beträffande kvinnligt biträde, som vid den nya statens ikraftträdande var anställt vid naturhistoriska riksmuseet och antagits till ordinarie biträde å denna stat, må det ankomma på Kungl. Maj:ts prövning om och i vad mån biträdet må äga räkna sig till godo den föregående tjänstgöringen vid riksmuseet.

Universiteten och Karolinska mediko-kirurgiska institutet.

K. k. 25 maj 1900; sv. f. s. 47:

51) Professor vid Göteborgs högskola, som utnämndes till e. o. professor vid något av rikets universitet, fick för åtnjutande av ålderstillägg såsom sådan tillgodoräkna sig sin tjänstgöring i egenskap av professor vid högskolan från och med året näst efter det, då kallelse till professorsämbetet blivit av Kungl. Maj:t fastställd.

[I avseende å detta stadgande må erinras, att år 1900 endast de e. o. professorerna vid universiteten hade rätt till ålderstillägg samt att Stockholms högskola vid nämnda tidpunkt ej hade samma av staten auktoriserade ställning, som tillkom Göteborgs högskola.]

K. k. 13 juni 1908; bih. sv. f. s. 55:

52) Professor skulle äga tillgodoräkna sig den tid, han innehaft e. o. professorsbefattning vid universiteten eller karolinska institutet.

53) Därest den vid kungörelsens utfärdande varande innehavaren av e. o. professorsbefattningen i anatomi vid universitetet i Uppsala med tjänstgöringsskyldighet såsom prosektor överginge till den nya prosektorsbefattningen inom därvarande medicinska fakultet, finge han tillgodoräkna sig den tid, han innehaft nämnda e. o. professorsbefattning.

De allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna.

Riksdagens skrivelse år 1919 nr 139:

54) Riksdagen förklarade, att samtliga docenter inom teologiska och filosofiska fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund ävensom samtliga docenter vid Stockholms och Göteborgs högskolor inom läroområde, motsvarande teologisk och filosofisk fakultet vid universiteten, finge, så vitt de genom avlagda examina och genomgången provår vunnit behörighet till anställning vid allmänt läroverk, högre lärarinneseminariet eller folkskoleseminarium, äga att för åtnjutande av ålderstillägg såsom lärare vid sådan läroanstalt räkna sig till godo den tid, dock ej utöver tre år, de vid något av nämnda universitet eller högskolor med nit och skicklighet deltagit i undervisning av den omfattning, som, utan avseende å huruvida docent varit innehavare av docentstipendium eller icke, av Kungl. Maj:t bestämdes.

De allmänna läroverken.

K. k. 22 juli 1918; sv. f. s. 660:

55) Befattningshavare bör i förekommande fall tillgodoräknas den extra ordinarie tjänstgöringstid, han enligt de före den 1 januari 1905 gällande bestämmelser ägt tillgodoräkna sig för erhållande av ålderstillägg.

56) Lektor må tillgodoräknas den tid, han, efter att i avseende å examina och provår hava vunnit behörighet till lektorstjänst vid allmänt läroverk, må hava tjänstgjort

som ordinarie lektor vid högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarium, tekniskt gymnasium, teknisk fackskola eller teknisk elementarskola eller såsom ordinarie lektor vid sjökrigsskolan.

57) Adjunkt må tillgodoräknas den tid, han, efter vunnen behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, må hava tjänstgjort såsom rektor vid skeppsgosseskola.

58) I de särskilda fall, då lektor vid allmänt läroverk, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarium, tekniskt gymnasium, teknisk fackskola eller teknisk elementarskola efter ansökan varder utnämnd till adjunkt, må honom eller henne tillgodoräknas den tid, han eller hon må hava tjänstgjort såsom lektor.

59) Adjunkt, manlig eller kvinnlig, må tillgodoräknas de tjänstår utöver tre, han eller hon, efter vunnen behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk, tjänstgjort såsom ordinarie ämneslärare vid kommunal mellanskola, dock ej mer än tio år.

60) Kvinnlig adjunkt må tillgodoräknas den tid, hon efter vunnen behörighet till adjunktstjänst vid allmänt läroverk tjänstgjort som ordinarie ämneslärarinna vid statssamskola eller högre lärarinneseminariet.

61) Ämneslärarinna vid statssamskola må tillgodoräknas den tid, hon tjänstgjort såsom ordinarie ämneslärarinna vid högre lärarinneseminariet.

62) Övningslärare vid högre allmänt läroverk må tillgodoräknas den tid, han, efter vunnen kompetens till övningslärartjänst vid högre allmänt läroverk, tjänstgjort som ordinarie övningslärare vid realskola, på det sätt, att två års tjänstgöring vid sådan skola må räknas lika med ett års tjänstgöring vid högre allmänt läroverk.

63) Övningslärare vid allmänt läroverk må tillgodoräknas den tid, han tjänstgjort såsom ordinarie övningslärare vid högre lärarinneseminariet eller folkskoleseminarium.

64) Lärarinna i kvinnligt handarbete, som vid den tidpunkt, då den nya lönestaten trätt i kraft, var anställd i nämnda egenskap vid statssamskola och som utnämnts att från samma tidpunkt vara ordinarie lärarinna i kvinnligt handarbete vid sådan skola, skall äga rätt att av sin föregående tjänstgöring tillgodoräknas de år, under vilka hon, efter att hava vunnit sådan behörighet, som erfordras för dylik anställning, må hava tjänstgjort med minst sex timmars undervisning per vecka, dock ej mer än fem år.

Högre lärarinneseminariet.

K. k. 22 juli 1918; sv. f. s. 661:

65) Befattningshavare bör i förekommande fall tillgodoräknas den extra ordinarie tjänstgöringstid, han enligt de före den 1 januari 1905 gällande bestämmelser ägt tillgodoräkna sig för erhållande av ålderstillägg.

66) Lektor vid högre lärarinneseminariet må tillgodoräknas den tid, han, efter att i avseende å examina och provår hava vunnit behörighet till lektorstjänst vid nämnda läroanstalt, må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid folkskoleseminarium, teknisk elementarskola, teknisk fackskola, tekniskt gymnasium eller allmänt läroverk, ävensom den tid, han efter vunnen behörighet till lektorstjänst vid allmänt läroverk må hava tjänstgjort såsom ordinarie lektor vid sjökrigsskolan.

67) Ämneslärarinna må tillgodoräknas den tid, hon efter vunnen behörighet till ämneslärarinnebefattning vid högre lärarinneseminariet tjänstgjort som ordinarie ämneslärarinna vid statssamskola, ävensom den tid utöver fem år, hon i egenskap av biträdande ämneslärarinna tjänstgjort vid högre lärarinneseminariet.

68) Övningslärare må tillgodoräknas den tid, han tjänstgjort som ordinarie övningslärare vid högre allmänt läroverk, ävensom den tid, han efter vunnen kompetens till övningslärarbefattning vid högre allmänt läroverk tjänstgjort som ordinarie övningslärare vid realskola, på det sätt att två års tjänstgöring vid realskola må räknas lika med ett års tjänstgöring vid högre lärarinneseminariet.

69) Övningslärare må tillgodoräknas den tid, han tjänstgjort som ordinarie övningslärare vid folkskoleseminarium.

Statens folkskoleseminarier.

K. k. 22 juli 1918; sv. f. s. 662:

70) Befattningshavare bör tillgodoräknas ej mindre den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till innehavande befattning, eller, vad angår annan befattningshavare än lektor och lärare i trädgårdsskötsel, tjänst å den gamla avlöningsstaten av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet, oavsett om avlöningen vid tjänsten varit å samma stat uppförd eller å extra stat utgått såsom arvode, än även, vad angår lektor, i förekommande fall den föregående extra ordinarie tjänstgöringstid, han enligt de före den 1 januari 1905 gällande bestämmelser ägt tillgodoräkna sig för erhållande av ålderstillägg.

71) Lektor må tillgodoräknas den tid, under vilken han må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid allmänt läroverk eller efter vunnen behörighet till lektorstjänst vid folkskoleseminarium må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid högre lärarinneseminariet, tekniskt gymnasium, teknisk fackskola eller teknisk elementarskola, ävensom den tid, under vilken han efter vunnen behörighet till lektorstjänst vid högre allmänt läroverk må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid sjökrigsskolan.

72) Övningsskollärare må för erhållande av ålderstillägg tillgodoräknas tjänstgöring som ordinarie lärare vid folkskola, skeppsgosseskola eller högre folkskola, tjänstgöring vid under offentlig kontroll ställt småskoleseminarium under den tid, statsbidrag utgått till hans avlönande enligt bestämmelserna om statsbidrag till folkskollärares avlönande, ävensom tjänstgöring såsom föreståndare eller lärare vid skyddshem, som åtnjuter statsbidrag och antingen äger av Kungl. Maj:t stadsfäst reglemente eller ock är av Kungl. Maj:t erkänt såsom allmän uppfostringsanstalt.

73) Annan övningslärare än lärare i trädgårdsskötsel må tillgodoräknas dels föregående tjänstgöring som ordinarie övningslärare vid högre allmänt läroverk eller högre lärarinneseminariet, dels ock den tid, han, efter vunnen kompetens till övningslärartjänst vid folkskoleseminarium, tjänstgjort som ordinarie övningslärare vid realskola, på det sätt att två års tjänstgöring vid sådan skola må räknas lika med ett års tjänstgöring vid seminarium.

74) Lärare i trädgårdsskötsel må tillgodoräknas intill tio år av den tid, under vilken han före inträde å den nya lönestaten tjänstgjort vid folkskoleseminarium med åtnjutande av för full tjänstgöring stadgat arvode.

Folkskolinspektörerna.

K. k. 9 okt. 1914; sv. f. s. 255. K. k. 19 juni 1919; sv. f. s. 520:

75) Befattningshavare får tillgodoräkna sig tid, då han bestritt sin egen befattning, vare sig såsom ordinarie innehavare eller på grund av förordnande.

76) I tjänst varande statens folkskolinspektör, vilken innehåft sin befattning såsom huvudsyssla, må vid övergång till den nya lönestaten äga tillgodoräkna sig den tid, under vilken han innehåft förordnande såsom statens folkskolinspektör.

Statens blindundervisningsanstalter.

K. k. 19 juni 1919; sv. f. s. 474:

77) Ämneslärare, arbetslärare, handarbetslärarinna och lärarinna vid förskola eller vid hantverksskolan i Kristinehamn bör tillgodoräknas den tid, varunder han eller hon innehåft motsvarande tjänst eller tjänst, som enligt den nya staten är förenad med lika hög avlöning som den tjänst, varför ålderstillägg ifrågasättes, vid annan statens läroanstalt för blinda eller, vid förflyttning från befattning vid förskolan å Tomtebodas till institutet, vid nämnda förskola.

78) Ämneslärare må tillgodoräknas tjänstgöring som ordinarie lärare vid folkskola, skeppsgosseskola eller högre folkskola, tjänstgöring såsom lärare i övningsskola vid statens folkskoleseminarium, tjänstgöring vid under offentlig kontroll ställt småskoleseminarium under den tid, statsbidrag utgått till hans avlönande enligt bestämmelserna om statsbidrag till folkskollärares avlönande, ävensom tjänstgöring såsom föreståndare eller lärare vid skyddshem, som åtnjuter statsbidrag och antingen äger av Kungl. Maj:ts stadfäst reglemente eller också är av Kungl. Maj:ts erkänt såsom allmän uppfostringsanstalt.

Chalmers tekniska läroanstalt.

K. k. 9 juni 1911; bih. sv. f. s. 26:

79) Professor borde för ålderstillägg tillgodoräknas även den tid, som före ny avlöningsstats trädande i kraft förflutit från hans tillträde till lektorat vid anstalten.

De tekniska elementarskolorna i Norrköping, Borås och Härnösand.

K. k. 22 juli 1918; sv. f. s. 663:

80) Lektor vid teknisk elementarskola må tillgodoräknas den tid, han må hava tjänstgjort som ordinarie lektor vid sådan läroanstalt eller vid högre lärarinneseminariet, allmänt läroverk eller folkskoleseminarium, ävensom den tid, han må hava tjänstgjort såsom ordinarie lektor vid sjökrigsskolan.

Farmaceutiska institutet.

K. k. 22 juni 1911; bih. sv. f. s. 37:

81) Professor bör för ålderstillägg tillgodoräknas den tid, som före den nya avlöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till extra ordinarie professorsbefattning.

Domänstyrelsen.

K. k. 16 okt. 1908; bih. sv. f. s. 82:

82) Jägmästare, som vinner anställning som första gradens tjänsteman hos domänstyrelsen, äger för ålderstilläggs åtnjutande tillgodoräkna sig den tid, han ägt att för samma ändamål räkna sig till godo vid den förut innehavda tjänsten.

K. k. 20 juni 1918; sv. f. s. 589:

83) Ordinarie notarie å skogsbyrå inom domänstyrelsen äger att vid övergång till jägmästartjänst å styrelsens stat tillgodoräkna sig ordinarie tjänstetid såsom dylik notarie.

84) Ordinarie jägmästare i skogsstaten, som transporteras till jägmästare i domänstyrelsen, äger att tillgodoräkna sig ordinarie tjänstetid i den föregående befattningen.

Skogsstaten.

K. k. 17 juni 1908; bih. sv. f. s. 43:

85) Överjägmästare må räkna sig till godo den tid, varunder han varit direktör vid skogsinstitutet, samt jägmästare den tid, varunder han innehaft befattning såsom direktör eller lektor vid skogsinstitutet, föreståndare eller underlärare vid statens skogsskola, ävensom kronojägare den tid, varunder han varit skogsrättare vid statens skogsskola, vare sig befattningen innehafts på grund av fullmakt eller konstitutorial eller på grund av förordnande i följd av frågan om förnyad organisation av den allmänna skogsundervisningen m. m.

86) Jägmästare må räkna sig till godo den tid, varunder han varit föreståndare för enskild skogsskola, som åtnjutit understöd av statsmedel, eller underlärare vid dylik skola, i den mån Kungl. Maj:t finner sådan skola böra i förevarande hänseende likställas med statens skogsskola, eller varunder han innehaft befattning såsom statens skogsingenjör, samt den tid, varunder han varit ordinarie tjänsteman i första lönegraden hos domänstyrelsen, i sistberörda hänseende dock under de villkor i övrigt, som gälla för åtnjutande av fastställda avlöningsförmåner för nämnda styrelse.

87) Jägmästare, som genom särskilt Kungl. Maj:ts beslut berättigats att under den före år 1909 gällande lönestaten för rätt till ålderstillägg tillgodoräkna sig även annan tjänstgöring än som eljest skulle medfört dylik förmån, må i varje fall även efter övergång till den nya staten tillgodonjuta den rätt till tjänsteårsberäkning, som sålunda medgivits honom.

K. k. 21 juni 1916; sv. f. s. 283:

88) Skogsrättare och kronojägare må tillgodoräknas tjänstetid såsom skogsbiträde vid statens skogsförsöksanstalt.

K. k. 20 juni 1918; sv. f. s. 590:

89) Jägmästare i domänstyrelsen, som transporteras till jägmästare i skogsstaten, äger tillgodoräkna sig ordinarie tjänstetid i den föregående befattningen.

Skogsinstitutet, Skogshögskolan.

K. k. 17 juni 1908; bih. sv. f. s. 43:

90) Direktör vid skogsinstitutet ägde räkna sig till godo den tid, varunder han innehaft befattning såsom överjägmästare.

K. k. 9 okt. 1914; sv. f. s. 332:

91) Lektor vid skogshögskolan må för ålderstillägg räkna sig tillgodo ej mindre den tid, varunder han varit jägmästare eller innehaft befattning som lektor vid skogsinstitutet eller föreståndare eller underlärare vid statens skogsskola, vare sig befattningen innehafts på grund av fullmakt eller konstitutorial eller på grund av förordnande i följd av frågan om förändrad organisation av den allmänna skogsundervisningen m. m. eller i följd av att lektorsbefattning avlönats medelst å extra stat anvisade medel, än även den tid, varunder han innehaft enahanda befattning vid enskild skogsskola, som åtnjutit understöd av statsmedel, i den mån Kungl. Maj:t finner sådan skola böra i förevarande hänseende likställas med statens skogsskola.

Statens skogsskolor.

K. k. 17 juni 1908; bih. sv. f. s. 43:

92) Föreståndare för skogsskola må räkna sig till godo ej mindre den tid, varunder han innehaft befattning såsom föreståndare för annan statens skogsskola eller såsom underlärare vid sådan skola, vare sig befattningen innehafts på grund av fullmakt, konstitutorial eller, i följd av frågan om förnyad organisation av den allmänna skogsundervisningen m. m., endast på förordnande, än även den tid, varunder han innehaft enahanda befattning vid enskild skogsskola, som åtnjutit understöd av statsmedel, i den mån Kungl. Maj:t finner sådan skola böra i förevarande hänseende likställas med statens skogsskola.

K. k. 4 juli 1913; sv. f. s. 186:

93) Skogsrättare vid statens skogsskola må tillgodoräkna sig den tid, varunder han varit kronojägare, vare sig befattningen innehafts på grund av ordinarie anställning eller i följd av frågan om reglering av löneförhållandena m. m. vid skogsstaten allenast på förordnande.

Lantbruksstyrelsen.

K. k. 20 juni 1918; sv. f. s. 539:

94) Befattningshavare bör tillgodoräknas den tid han inom samma lönegrad innehaft annan ordinarie statstjänst.

Lantmäteristaten.

K. k. 22 okt. 1909; bih. sv. f. s. 66:

95) Distriktslantmätare, som förut varit kommissionslantmätare, bör tillgodoräknas högst fem år av den tid, som före ikraftträdandet av gällande avlöningsstat för distriktslantmätare förflutit från det han tillträtt kommissionslantmätarbefattningen.

K. k. 25 nov. 1910; bih. sv. f. s. 81:

96) För distriktslantmätare, som mottagit förordnande vid avvitringsverket, må, för erhållande av ålderstillägg vid avvitringslantmätaretjänst, den tid han varit distriktslantmätare eller kommissionslantmätare räknas lika med tjänstgöring vid avvitringsverket, dock med iakttagande av den begränsning, som i de för distriktslantmätare fastställda avlöningsvillkor upptagits beträffande den tid, distriktslantmätare äger räkna sig till godo för erhållande av ålderstillägg i sistnämnda egenskap.

Sveriges geologiska undersökning.

K. k. 9 okt. 1914; sv. f. s. 331:

97) Förste vaktmästare och annan vaktmästare bör tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen vare sig på grund av konstitutorial eller på grund av förordnande, meddelat innan verket uppfördes å ordinarie stat.

98) Därest vid den nya statens trädande i kraft mera än tio år förflutit efter det andra gradens tjänsteman på grund av förordnande tillträtt befattningen såsom tjänsteman hos verket, skall han vara berättigad att för ålderstillägg tillgodoräkna sig ifrågavarande tjänstetid, i vad densamma överstiger tio år.

Rikets allmänna kartverk.

K. k. 29 okt. 1912; sv. f. s. 312:

99) Arbetschefen vid avdelningen för ekonomiska och stomkartarbeten, geodet, kartograf, manlig ritare och gravör ävensom vaktmästare skulle tillgodoräknas den tid, som före den nya avlöningstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen på grund av förordnande, ritare eller gravör dock ej vad anginge tiden före det han fyllt 22 år.

K. k. 11 juli 1918; sv. f. s. 583:

100) Geodet, kartograf eller manlig ritare eller gravör skall tillgodoräknas den tid, han före år 1919 innehaft sin befattning, varjämte den, som utnämnts att från och med år 1919 vara innehavare av den nya ordinarie vaktmästarbefattningen å staten, må tillgodoräknas tid, varunder han omedelbart dessförinnan innehaft stadigvarande anställning vid kartverket såsom extra vaktmästare med full tjänstgöringsskyldighet.

Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.

K. k. 11 juli 1918; sv. f. s. 584:

101) Meteorolog vid meteorologiska centralanstalten, som övergått till tjänstemannabefattning av andra lönegraden vid den nya anstalten, bör tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till meteorologbefattningen.

102) Ordinarie kvinnligt biträde och vaktmästaren vid meteorologiska centralanstalten böra likaledes vid övergång till den nya anstalten bibehålla sin dittillsvarande rätt till tidberäkning för ålderstillägg.

103) Byrådirektör må tillgodoräknas tjänstetid i befattning av andra lönegraden vid anstalten, i den mån denna tid överstiger tio år.

Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

K. k. 24 okt. 1913; sv. f. s. 402:

104) Befattningshavare, som vid den nya statens ikraftträdande var anställd såsom vaktmästare eller arbetsbiträde vid centralanstalten och antagits till vaktmästarbefattning å denna stat, äger att räkna sig till godo den tid, han därförinnan innehaft stadig anställning i förenämnda egenskap vid centralanstalten.

Lantbruksinstitutet vid Ultuna samt lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp.

K. k. 3 juli 1917; sv. f. s. 417:

105) Professor, vilken utnämnts att innehava sådan befattning från och med de nya avlöningsstaternas trädande i tillämpning, må tillgodoräknas tid, varunder han omedelbart före nämnda tidpunkt innehaft lektorstjänst vid någotdera institutet, i vad denna tid överstiger tio år.

106) Den som antagits att från och med samma staters trädande i tillämpning vara vaktmästare, må tillgodoräknas den tid, han omedelbart före berörda tidpunkt innehaft stadig anställning såsom vaktmästare vid någotdera institutet.

Konstakademien och konsthögskolan.

K. k. 22 juni 1911; bih. sv. f. s. 39:

107) Innehavaren av den å föregående stat uppförda professorsbefattningen i byggnadskonst skulle vid övertagande av professuren i arkitektur tillgodoräknas den tid, som före den nya avlöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till professorsbefattningen i byggnadskonst.

[Avlöningen vid professuren i byggnadskonst var: lön 2,000 kr., tjänstgöringspenningar 2,000 kr., två ålderstillägg à 400 kr. efter 5 och 10 år. Avlöningen enligt stat vid professuren i arkitektur är: lön 4,400 kr., tjänstgöringspenningar 2,000 kr., ålderstillägg 600 kr. efter 5 år.]

Folkskollärarnas pensionsinrättning.

K. k. 22 juni 1911; bih. sv. f. s. 36:

108) Därest den före ikraftträdandet av den nya staten för pensionsinrättningen vid småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt anställde bokhållaren bleve utsedd till innehavare av förstagradstjänst vid pensionsinrättningen, skulle honom i avseende å rätt till ålderstillägg tillgodoräknas fem år av den tid, han varit anställd såsom bokhållare vid småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt.

*Undantag,
avseende
särskilda
fall.*

Såsom förut sagts äro undantagen från den allmänna regeln i fråga om föregående verksamhet som förutsättning för erhållande av ålderstillägg ej endast sådana, vilka liksom de ovan omförmäldas flertal äro av mer allmän innebörd, utan även sådana som avse särskilda fall. Dylika *speciella undantagsfall*, varav ovan några redan meddelats (fallen 36, 45, 49, 53, 107 och 108), hava under de senare åren förekommit ganska talrikt. I detta sammanhang må erinras om ytterligare följande.

Riksdagens skrivelse år 1902 nr 117, punkt 25:

109) Riksdagen medgav, att lektorn vid tekniska elementarskolan i Borås J. R. Åkerlund finge, för åtnjutande av ålderstillägg å sin dåvarande lön, såsom ordinarie tjänst-år räkna sig till godo den tid från och med ingången av år 1891, varunder han på förordnande uppehållit en lektorsbefattning vid nämnda läroanstalt.

Åkerlund, som den 16 september 1901 utnämndes till lektorsbefattningen, hade omedelbart dessförinnan, under företrädaren på grund av sjukdom beviljad tjänstledighet, vikarierat å befattningen utan avbrott sedan hösten 1880. Därunder hade han fullgjort alla en ordinarie lektors skyldigheter. Vikariatersättningen hade utgjort t. o. m. år 1891 1,500 kronor, därefter t. o. m. år 1897 1,800 kronor och därefter 2,000 kronor, allt för läsår.

Riksdagens skrivelse år 1902 nr 77:

110) Riksdagen medgav, att aktuarien å kommerskollegii statistiska avdelning Isidor Flodström finge för åtnjutande av ålderstillägg till sin dåvarande lön räkna sig till godo den tid från och med den 1 september 1897, varunder han innehaft förordnande att uppehålla nämnda befattning.

Flodström hade utnämnts till sin aktuarietjänst från och med den 1 januari 1901. Dessförinnan hade han oavbrutet från och med den 1 september 1897 innehaft befattningen på förordnande mot full avlöning, utgående från extra anslaget för utarbetande av näringsstatistik inom kommerskollegium.

Riksdagens skrivelse år 1906 nr 143, punkt 5:

111) Riksdagen medgav, att en var av revisorn och bokhållaren å generaltullstyrelsens kameralbyrå friherre K. M. B. Klinckowström och revisorn å samma styrelsens revisionsbyrå C. H. Plageman berättigades att för åtnjutande av ålderstillägg till den honom i hans nämnda egenskap tillkommande lön räkna sig till godo den tid, han från och med år 1901 och till sin befordran till den av honom vid skrivelsens avlåtande innehavda tjänst på förordnande uppehållit revisorstjänst hos generaltullstyrelsen.

Klinckowström och Plageman, vilka utnämndes till sina ordinarie tjänster den förra den 22 och den senare den 28 juni 1905, hade dessförinnan från och med år 1901 på grund av generaltullstyrelsens förordnande innehaft var sin e. o. revisorstjänst å styrelsens revisionsbyrå. Avlöningarna vid dessa extra tjänster voro för åren 1901—1904 uppförda på extra avlöningsstat, men utgingo för år 1905 från ett anslag till förstärkning av arbetskrafterna hos generaltullstyrelsen. — Ett skäl, att ifrågavarande förmån medgavs var, att liknande förmån förut allmänt medgivits vid tullverkets lokalförvaltning.

Riksdagens skrivelse år 1907 nr 8, punkt 14:

112) Riksdagen medgav, att lärarinnorna M. M. A. Widegren, A. Lindhagen och D. Lauritzen finge vid redan skedd eller blivande befordran till ordinarie ämneslärarinnor vid högre lärarinneseminariet för uppflyttning i högre lönegrad räkna sig till godo den tid före den 1 januari 1905, de efter avlagd examen vid seminariet med nit och skicklighet därstädes tjänstgjort såsom på extra stat anställda huvudlärarinnor.

Ifrågavarande lärarinnor hade varit anställda såsom huvudlärarinnor vid seminariet, Widegren fr. o. m. höstterminen 1896, Lindhagen sedan höstterminen 1890 och Lauritzen sedan höstterminen 1900.

Riksdagens skrivelse år 1909 nr 113:

113) Riksdagen medgav, att registratorn och aktuarien hos generaltullstyrelsen P. I. E. Delphin finge berättigas att för åtnjutande av ålderstillägg till den honom i hans nämnda egenskap tillkommande lön räkna sig tillgodo den tid, han från och med år 1901 på förordnande uppehållit samma befattning under den tid, den dåvarande ordinarie innehavaren bestritt en med avlöning på extra stat uppförd notarietjänst hos styrelsen.

Delphin, som den 1 april 1908 med fullmakt tillträdde registrators- och aktuarietjänsten, hade på förordnande uppehållit *dels* under tiden 1901—30 juni 1907 nämnda befattning medan ordinarie befattningshavaren innehade förordnande å en extra notarietjänst å styrelsens kanslibyrå med avlöning upptagen på extra avlöningsstat åren 1901—1904 och därefter utgående från ett anslag till förstärkning av arbetskrafterna hos styrelsen, *dels* och under tiden 1 juli 1907—31 mars 1908 en notarietjänst hos styrelsen, medan ordinarie tjänstinnehavaren tjänstgjorde såsom sekreterare å den å extra stat uppförda tullbehandlings- och upplysningsbyrån. — Anledningen, varför Delphin ej fick tillgodoräkna sig även tiden 1 juli 1907—31 mars 1908 synes enligt vederbörande departementschefsanförande hava varit, att ordinarie innehavaren av sistnämnda notarietjänst för ålderstillägg fått tillgodoräkna sig nämnda tid och följaktligen, om jämväl Delphin i sådant avseende fått räkna sig tillgodo tjänstgöring under samma tidsperiod, ålderstillägg skulle intjänas »av två personer samtidigt å samma tjänst».

Riksdagens skrivelse år 1911 nr 7, punkt 42:

114) Riksdagen medgav, att aktuarien i statistiska centralbyrån filosofie doktorn E. H. N. Arosenius finge berättigas att för åtnjutande av ålderstillägg till sin dåvarande lön räkna sig tillgodo den tid från och med den 1 januari 1906, varunder han med gott vitsord uppehållit å extra stat uppförd aktuarietjänst hos ämbetsverket.

Arosenius utnämndes till aktuarietjänsten den 18 juni 1910. Dessförinnan hade han från och med år 1906 varit förordnad å en extra aktuarietjänst i verket.

Riksdagens skrivelse år 1911 nr 8, punkt 6:

115) Riksdagen medgav, att förste vaktmästaren vid universitetsbiblioteket i Uppsala L. E. Lindberg finge för erhållande av ålderstillägg å förste vaktmästartjänsten under i övrigt gällande villkor räkna sig till godo den tid av åren 1897—1909, varunder han bestritt vaktmästarbefattning vid nämnda bibliotek.

Lindberg, som med år 1910 tillträdde förste vaktmästartjänsten, hade redan såsom vaktmästare utövat funktioner motsvarande en förste vaktmästares.

Riksdagens skrivelse år 1911 nr 8, punkt 14:

116) Riksdagen medgav, att underträdgårdsmästaren vid universitetets i Lund botaniska institution G. O. Nilsson finge för erhållande av ålderstillägg i sin innehavda befattning, under i övrigt gällande villkor, tillgodoräkna sig den tid av åren 1906—1909, varunder han vid nämnda institution tjänstgjort såsom äldre trädgårdsdräng med full tjänstgöring.

Såsom »äldre trädgårdsdräng» avlönades Nilsson från ett anslag till trädgårdsdrängar. Hans arbete i berörda egenskap synes hava varit jämförligt med hans åligganden såsom underträdgårdsmästare. Underträdgårdsmästartjänsten tillträdde Nilsson med år 1910.

Riksdagens skrivelse år 1911 nr 61:

117) Riksdagen medgav, att vaktmästaren vid arkivdepåen i Visby C. J. Hallgren finge för erhållande av ålderstillägg i sin innehavande befattning tillgodoräkna sig jämväl den tid, han före år 1909 uppehållit vaktmästar- och eldargöromålen vid sagda depå.

Hallgren anställdes som vaktmästare vid depåen från och med mars 1905 med avlönning, utom fri bostad, 500 kronor från anslag för uppehållande av vaktmästargöromål och skötsel av värmeledning. Med år 1909 tillträdde han ordinarie vaktmästarbefattning vid depåen med dels ordinarie avlönning, utom fri bostad, 600 kronor samt rätt till ett ålderstillägg, och dels ett särskilt arvode för skötsel av värmeledning 150 kronor.

Riksdagens skrivelse år 1911 nr 150:

118) Riksdagen medgav, att en var av revisorerna å generaltullstyrelsens revisionsbyrå A. Keyser och O. E. Torrén finge berättigas att för åtnjutande av ålderstillägg till den honom i hans ifrågavarande egenskap tillkommande lön räkna sig tillgodo den tid, han från och med den 1 september 1905 och till sin befordran till den av honom då innehavda tjänst på förordnande uppehållit revisorstjänst hos generaltullstyrelsen.

Keyser och Torrén beforderades till sina ifrågavarande ordinarie revisorsbefattningar, den förre den 24 mars 1908 och den senare den 12 oktober 1909. Dessförinnan hade de från och med den 1 september 1905 på förordnande uppehållit var sin extra revisorstjänst å generaltullstyrelsens revisionsbyrå, vid vilka extra tjänster avlöningsarna utgingo från ett extra anslag till förstärkning av arbetskrafterna hos styrelsen.

Riksdagens skrivelse år 1911 nr 171:

119) Riksdagen medgav överassistenten vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet P. Bolin rätt att, oberoende av att han utnämnts till sin då innehavande befattning först den 25 januari 1907, räkna sig till godo hela sagda år som tjänsteår i och för framtida erhållande av ålderstillägg.

Bolin hade alltifrån den 1 januari 1907 uppehållit sin ifrågavarande med nämnda år nyinrättade överassistentbefattning, ehuru han av vissa formella skäl (avvaktan å besvärstids utgång) först den 25 januari samma år utnämndes till ordinarie innehavare av densamma.

Riksdagens skrivelse år 1913 nr 89:

120) Riksdagen medgav, att departementsskrivarna O. E. F. Dreifaldt, O. F. Lundvall, P. O. Arvidsson, A. G. Tullström, M. F. Wittlock och C. B. Christiansson finge för åtnjutande av för departementsskrivare i vederbörande stat uppförda ålderstillägg vara berättigade tillgodoräkna sig den tid de från och med den 1 januari 1908 på förordnande bestritt departementsskrivarbeställning.

Vid den med år 1908 ikraftträdde omorganisationen av arméförvaltningen inrättades sex departementsskrivarbeställningar. Av budgetära skäl uppfördes dessa beställningar först från och med år 1909 på stat och måste därför för år 1908 tillsättas allenast på förordnande. Innehavare av beställningarna — under år 1908 på förordnande och därefter såsom ordinarie befattningshavare — blevo ifrågavarande sex tjänstemän.

1914 års senare riksdags skrivelse nr 102:

121) Riksdagen medgav, att tyghantverkaren vid Stockholms tygstation O. F. Eriksson finge, utan hinder därav att hans anställning såsom tyghantverkare icke varit av fortlöpande beskaffenhet, för ålderstilläggs åtnjutande tillgodoräkna sig den tid från och med den 30 september 1898 till och med den 3 april 1906, han innehaft sådan befattning vid Norrlands artilleriregementes tygstat.

Sedan Eriksson varit hantverkssoldat ett år elva månader, förordnades han den 30 september 1898 till tyghantverkare vid Norrlands artilleriregementes tygstat. Från denna anställning erhöll han avsked den 3 april 1906. Under tiden 12 maj 1908—31 mars 1913 var han anställd såsom tygarbetare vid Stockholms tygstation, varefter han tillträdde befattningen såsom tyghantverkare vid sistnämnda tygstation. — Innan förevarande fråga underställdes riksdagens prövning, hade regeringsrättens utlåtande däri inhämtats. Regeringsrättens flesta ledamöter hemställde därvid, att föreliggande framställning om ålderstillägg åt Eriksson icke måtte bifallas, enär den i staten för artilleriets tygstater för tyghantverkare upptagna förmånen av ålderstillägg efter viss tids tjänstgöring måste anses gälla endast under förutsättning av fortlöpande tjänstgöring i statens tjänst. Två ledamöter av rätten yttrade däremot, att som Eriksson före år 1913 fullgjort det för åtnjutande av ett ålderstillägg bestämda villkoret av fem års väl vitsordad tjänstgöring, dessa ledamöter hemställde, att framställningen måtte bifallas.

Riksdagens skrivelse år 1915 nr 6, punkt 12:

122) Riksdagen medgav — med återkallande av det utav 1908 års riksdag vid fastställande av avlöningsstat för tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna beträffande länsstyrelsen i Stockholms län bestämda villkoret, att ledigblivande tjänster vid länsstyrelsen finge tills vidare tillsättas endast medelst förordnande —

att den, som efter det berörda villkor blivit återkallat, utnämndes till ordinarie innehavare av befattning hos länsstyrelsen i Stockholms län, finge, därest han vid utnämningen i följd av nämnda villkor innehade samma tjänst på grund av förordnande tills vidare, för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, varunder han innehaft sådant förordnande.

Riksdagens skrivelse år 1915 nr 44:

123) Riksdagen medgav att, därest kamreraren i fångvårdsstyrelsen J. H. Nilsson konstituerades till direktör vid centralfängelset å Långholmen, Nilsson finge för tillgodo-njutande av de avlöningsförhöjningar, som enligt gällande avlöningsstat för fångvårdsstaten vore förenade med nämnda befattning, tillgodoräknas den tid, varunder han varit ordinarie kamrerare i fångvårdsstyrelsen.

Kamrerarebefattningen i fångvårdsstyrelsen är av andra normalgraden. (Jfr fall nr 18).

Riksdagens skrivelse år 1916 nr 6, punkt 29:

124) Riksdagen medgav, att notarien hos medicinalstyrelsen friherre E. J. A. Klinckowström finge, utan hinder därav, att han först efter ingången av år 1915 tillträtt sin då innehavande tjänst, för ålderstilläggs åtnjutande räkna sig sin tjänstgöring före nämnda tidpunkt såsom tillförordnad notarie till godo i så måtto, att han finge från och med år 1917 komma i åtnjutande av samma avlöningsförmåner, som skulle tillkomma honom, därest han från och med år 1916 erhållit första ålderstillägget å lönen.

Under år 1909 förordnades Klinckowström i avvaktan på medicinalstyrelsens om-organisation att tillsvidare bestrida en notariatjänst hos styrelsen. Då sedermera den nya ordinarie staten för styrelsen den 1 januari 1915 trädde i kraft, förordnades Klinckowström att tills vidare hos styrelsen uppehålla en notariatjänst, vilkens innehavare samtidigt förordnats att uppehålla en i den nya staten upptagen sekreterartjänst, vilken på grund av anförda besvär icke hunnit besättas med ordinarie innehavare. Sedan så skett den 26 februari 1915, utnämndes Klinckowström påföljande dag till notarie hos styrelsen.

Riksdagens skrivelse år 1916 nr 94:

125) Riksdagen medgav, att professorn vid universitetet i Uppsala L. V. A. Stavenow finge för åtnjutande av ålderstillägg, att tidigast från och med år 1917 till honom utgå, tillgodoräkna sig erforderlig del av sin föregående tjänstgöring såsom professor vid Göteborgs högskola.

Stavenow blev i slutet av år 1895 professor i historia och statskunskap vid Göteborgs högskola, varefter han sedermera tjänstgjorde, tills han den 14 januari 1914 utnämndes till professor i historia vid universitetet i Uppsala.

Riksdagens skrivelse år 1916 nr 107:

126) Riksdagen medgav, att föreståndaren för Bjurfors skogsskola G. Lundberg finge för erhållande av ålderstillägg till lönen såsom skogsskoleföreståndare och, därest han befordrades till jägmästare, såsom sådan räkna sig till godo den tid från och med år 1909, varunder han före utnämmandet till föreståndare för nämnda skogsskola enligt Kungl. Maj:ts förordnande uppehållit lärarebefattning å extra stat vid skogsinstitutet med undervisningsskyldighet i skogsteknologi, geodesi, forstlig byggnadslära och bokföring.

Lundberg uppehöll på grund av Kungl. Maj:ts förordnande nämnda lärarebefattning från hösten 1908 t. o. m. år 1914. Ifrågavarande lärarebefattning hade uppkommit genom delning av en ordinarie lektorstjänst och var från och med år 1909 i avlöningshänseende jämställd med lektorstjänst vid skogsinstitutet. Den 25 augusti 1914 utnämndes Lundberg till föreståndare för Bjurfors skogsskola.

Riksdagens skrivelse år 1916 nr 111:

127) Riksdagen medgav, att trädgårdsmästaren och preparatorn vid skogshögskolan K. F. Eklöf finge för erhållande av ålderstillägg till lönen i sin befattning räkna sig till godo den tid, han innehaft ordinarie tjänst såsom skogsrättare vid statens skogsskola.

Eklöf antogs till ordinarie skogsrättare den 24 oktober 1898 och blev trädgårdsmästare och preparator vid skogshögskolan från och med den 1 juni 1915. Ifrågavarande båda tjänster anses ungefärligen jämställda i alla avseenden.

Riksdagens skrivelse år 1917 nr 7, punkt 14:

128) Riksdagen medgav, att, därest de dåvarande extra ordinarie skrivbiträdena i kammarrätten S. J. V. Kihlström och M. V. M. Barthelsson till utgången av år 1917 fortfarande tjänstgjorde i nämnda egenskap och från 1918 års ingång befordrades till ordinarie skrivbiträden i ämbetsverket, de skulle äga att för åtnjutande av löneförhöjning räkna sig till godo, Kihlström sin tjänstgöring från ingången av år 1914 och Barthelsson sin tjänstgöring från ingången av år 1916.

Kihlström och Barthelsson antogs av kammarrätten till extra ordinarie biträden med fast månadsarvode (således icke »extra biträden») den förra i januari 1913 och den senare i februari 1915.

Riksdagens skrivelse år 1917 nr 9, punkt 8:

129) Riksdagen medgav, att lektorn vid lantbruksinstitutet vid Ultuna P. E. Ullberg, om han utnämndes att från och med den nya statens för institutet ikraftträdande vara professor vid institutet, finge för erhållande av ålderstillägg till lönen tillgodoräknas jämväl den tid, varunder han omedelbart före nämnda tidpunkt innehaft ordinarie lärarbefattning vid institutet, i vad denna tid överstege tio år.

Riksdagens skrivelse år 1917 nr 40:

130) Riksdagen medgav, att professorn vid universitetet i Uppsala J. R. Kjellén finge för åtnjutande av ålderstillägg, att tidigast från och med år 1918 till honom utgå, tillgodoräkna sig erforderlig del av sin föregående tjänstgöring såsom professor vid Göteborgs högskola.

Kjellén blev hösten 1901 professor i statskunskap med statistik vid Göteborgs högskola, vilken befattning han innehade, tills han den 18 februari 1916 utnämndes till skytteansk professor i vältalighet och statskunskap vid Uppsala universitet.

Riksdagens skrivelse år 1917 nr 114:

131) Riksdagen medgav, att revisorn hos telegrafstyrelsen J. C. Lundgren finge från och med år 1918 i fråga om uppflyttning i avlöningsklass beträffande då innehavd befattning tillgodoräkna sig fem år av den tid, han i egenskap av e. o. byråtjänsteman varit anställd hos styrelsen.

Lundgren antogs den 22 januari 1892 till e. o. tjänsteman hos telegrafstyrelsen. Den 10 november 1916 konstituerades och förordnades han att från och med den 1 januari

1917 vara byråtjänsteman därstädes med placering som revisor. Allt sedan år 1911 hade Lundgren såsom e. o. tjänsteman haft att ombesörja samma göromål, som sedermera förenades med hans ordinarie tjänst. Lundgren hade senaste åren av sin extra ordinarie tid uppburit en avlöning, som med endast 100 kronor understeg begynnelseavlöningen vid hans ordinarie tjänst.

Riksdagens skrivelse år 1917 nr 158:

132) Riksdagen medgav, att föreståndaren vid kronohäktet i Ystad G. E. Rockström finge utan hinder därav, att han icke omedelbart vid tiden för den nya avlöningsstatens för fångvårdsstaten trädande i kraft eller den 1 januari 1911 utan först från och med den 1 mars samma år blivit ordinarie innehavare av föreståndarbefattningen vid kronohäktet i Västervik, för åtnjutande av löneförhöjning räkna sig till godo den tid från och med den 1 juni 1910 till den 1 mars 1911 han varit förordnad som direktör vid sistnämnda kronohäkte.

Rockström *förordnades* som direktör på grund av den förestående löneregleringen. Att han icke redan från och med den 1 januari 1911 erhöll konstitutorial å föreståndarbefattningen (= förutvarande direktörsbefattningen) berodde därpå, att utnämningen blivit något fördröjd till följd av omständigheter, som stodo i samband med löneregleringens genomförande.

1918 års lagtima riksdags skrivelse nr 6 A, punkt 13:

133) Riksdagen medgav, att notarien hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen H. N. Pallin finge för tillgodonjutande av andra och tredje ålderstilläggen å lönen beträffande då innehavd tjänst tillgodoräkna sig den tid, han under år 1912 på förordnande uppehållit samma tjänst.

Pallin, som sedan den 30 december 1911 varit förordnad att uppehålla ifrågavarande befattning, konstituerades den 2 december 1912 att från och med ingången av år 1913 vara ordinarie innehavare av befattningen. Att Pallin, som hade teknisk utbildning, icke förr erhöll konstitutorial å befattningen berodde på svävande fråga om juridisk kompetens hos befattningshavaren.

Riksdagens skrivelse år 1918 nr 9 A, punkt 100:

134) Riksdagen medgav att, därest byråingenjörerna vid hydrografiska byrån M. A. R. Smedberg och E. O. Engström befordrades till tjänstemän av andra graden vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt från och med ikraftträdandet av staten för densamma, dem finge för ålderstillägg tillgodoföras Smedberg tiden från och med år 1914 och Engström tiden från och med år 1915.

Smedberg och Engström blevo byråingenjörer vid hydrografiska byrån, Smedberg före 1914 och Engström under år 1914. Skälet till ifrågavarande medgivande var, att av Kungl. Maj:t för 1913 års riksdag framlagts förslag om hydrografiska byråns uppförande å ordinarie stat, ehuru förslaget utav riksdagen avslagits av särskild anledning.

Riksdagens skrivelse år 1918 nr 76:

135) Riksdagen medgav, att förste kanslissekreteraren i lantförsvarsdepartementet G. A. Åkerman finge för rätt till åtnjutande av med hans befattning förenade ålderstillägg

tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i nämnda departement under tiden från och med den 1 juli 1912 till och med utgången av år 1917.

Åkerman var under tiden 1 juli 1912—19 mars 1915 biträde åt extra föredragande i departementet, därefter till den 16 januari 1917 tillförordnad kanslisekreterare med åtnjutande av full avlöning vid tjänsten — under vilken sistnämnda tid den ordinarie befattningshavaren var förordnad såsom extra föredragande — samt slutligen därefter till utgången av år 1917 extra föredragande. Med början av år 1918 tillträdde han förste kanslisekreterartjänsten. — Ifrågavarande medgivande grundades å den omständigheten, att den tjänstgöring, Åkerman under hela ifrågavarande tid fullgjort, ansågs vara jämställd med extra kanslisekreterartjänst.

Riksdagens skrivelse år 1918 nr 102:

136) Riksdagen medgav, att revisorn och bokhållaren hos statskontoret A. A. Tersmeden finge för erhållande av ålderstillägg å sin tjänst tillgodoräkna sig den tid från och med den 1 december 1912 till och med utgången av år 1913, varunder han i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter bestritt enahanda göromål, som tillkomma förenämnda, från och med 1914 års ingång inrättade tjänst.

Tersmeden, som med 1914 års ingång tillträdde ifrågavarande tjänst, hade i avvakten på befattningens uppförande å ordinarie stat utfört samma arbete, som tillkommer den ordinarie befattningshavaren, mot ersättning till i det närmaste samma belopp som begynnelseavlöningen vid tjänsten, vilken ersättning av Kungl. Maj:t anvisats under förskottstitel.

Riksdagens skrivelse år 1918 nr 104:

137) Riksdagen medgav, att vaktmästaren hos kommerskollegium C. G. Malmström finge för ålderstilläggs åtnjutande tillgodoräkna sin föregående tjänstgöring såsom vaktmästare å extra stat.

Från och med den 1 maj 1912 till den 1 september 1915 uppehöll Malmström på förordnande en extra vaktmästartjänst hos kommerskollegium. Sistnämnda dag tillträdde han en ordinarie vaktmästarsyssla hos verket.

Riksdagens skrivelse år 1918 nr 184:

138) Riksdagen medgav, att vaktmästaren vid länsstyrelsen i Uppsala län R. S. Fredriksson finge för åtnjutande av det med hans då innehavande tjänst förenade andra ålderstillägget i så måtto tillgodoräkna sig den tid, han tjänstgjort såsom vaktkonstapel vid länsfängelset i Uppsala, att han berättigades uppbära nämnda ålderstillägg från och med ingången av år 1918.

Fredriksson konstituerades till vaktkonstapel år 1896. År 1907 sökte och erhöll han förordnande å en extra vaktmästartjänst hos länsstyrelsen samt beviljades avsked från vaktkonstapeltjänsten från och med den 1 oktober 1907. Den 23 september 1910 konstituerades han till ordinarie vaktmästare hos länsstyrelsen. Vaktkonstapelsbefattningen var bättre avlönad än vaktmästartjänsten; till göromålens beskaflenhet måste tjänsterna anses likvärdiga.

Riksdagens skrivelse år 1918 nr 185:

139) Riksdagen medgav, att en var av tjänstemännen i första lönegraden hos pensionsstyrelsen S. E. Fägersten, H. F. C:son Gyller och P. Bratt finge för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han på grund av stadigvarande förordnande under år 1914 tjänstgjort inom styrelsen.

På grund av vederbörligt medgivande förordnade pensionsstyrelsen den 30 december 1913 Gyller, Fägersten och Bratt att tills vidare under år 1914 vara tjänstemän hos styrelsen mot åtnjutande av en avlöning, Gyller och Fägersten å 4,600 kronor vardera och Bratt å 3,900 kronor. Den 30 december 1914 utnämndes Gyller och Fägersten att från och med den 1 januari 1915 vara tjänstemän i första lönegraden hos styrelsen samt förordnades Bratt att tills vidare uppehålla en befattning i första lönegraden å extra stat. Detta förordnande innehade Bratt tills befattningen med 1918 års ingång blev ordinarie och han erhöll densamma. Enligt avlöningsvillkoren var Bratt berättigad att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig sin tjänstgöring hos styrelsen från och med 1915 års ingång. Ifrågavarande tjänstemän hade redan från början av sin verksamhet hos styrelsen utfört samma göromål, som ålåg dem på grund av innehavet av de ordinarie befattningarna.

Riksdagens skrivelse år 1918 nr 308:

140) Riksdagen medgav, att yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren finge för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, hon under åren 1913 och 1914 på grund av förordnande bestritt yrkesinspektrisbefattningen.

Ordinarie yrkesinspektrisbefattning inrättades från och med 1913 men bestämdes, med hänsyn till den kvinnliga inspektionens nyhet, att yrkesinspektrisen tills vidare skulle tillsättas allenast på förordnande. I enlighet härmed förordnades Kerstin Hesselgren att från och med år 1913 tills vidare vara yrkesinspektris. Sedermera utnämndes hon den 23 december 1914 till ordinarie innehavare av samma befattning.

Riksdagens skrivelse år 1918 nr 318:

141) Riksdagen medgav, att professorn vid veterinärhögskolan M. H. Stålfors finge för löneförhöjning vid professorsbefattningen räknas till godo tjänstetid såsom lektor å övergångsstat vid nämnda högskola från och med den 1 januari 1915.

Före veterinärinstitutets omorganisation till veterinärhögskola enligt beslut vid 1914 års förra riksdag uppehölls undervisningen i obstetrik samt föreståndarskapet för den ambulatoriska kliniken av en lektor. Vid omorganisationens genomförande innehades denna befattning av Stålfors. — Å högskolans stat uppfördes en professorsbefattning i läran om nötkreaturens sjukdomar och obstetrik, vilken befattnings innehavare tillika skulle vara föreståndare för den ambulatoriska kliniken. Enär Stålfors icke tillräckligt styrkt sin kompetens att utan vidare utnämnas till innehavare av denna professur, ordnades saken så, att å övergångsstat upptogs en lektor i obstetrik, tillika föreståndare för den ambulatoriska kliniken, varjämte i anmärkning till staten angavs, att denne lektor skulle, så länge han på förordnande uppehölle undervisningen i läran om nötkreaturens sjukdomar, hava rätt till ett tilläggsarvode å 2,500 kronor till sin lektorsavlöning å 4,000 kronor, ålderstillägg oräknade, dock att lektorns samtliga avlöningsförmåner, tilläggsarvodet inbegripet, icke finge överstiga 7,000 kronor. — Sedan Stålfors styrkt sin kompetens till förenämnda professur, blev han den 16 mars 1917 utnämnd till dess innehavare.

Riksdagens skrivelse år 1918 nr 322:

142) Riksdagen medgav, att överjägmästaren C. I. Stiernspetz finge för löneförhöjning vid överjägmästartjänsten från och med september månad år 1917 räkna sig till gododen tid från och med den 18 oktober 1911, han före sin utnämning till överjägmästare på förordnande uppehållit ett byråchefsämbete i domänstyrelsen.

Stiernspetz utnämndes till överjägmästare den 9 oktober 1914. Nämnda byråchefsämbete hade under ifrågavarande tid av särskild anledning icke varit besatt med ordinarie innehavare.

Riksdagens skrivelse år 1919 nr 6 A, punkt 16:

143) Riksdagen medgav, att häradsskrivaren i Sjöbo fögderi av Malmöhus län A. Wettermark finge för rätt till åtnjutande av med hans befattning förenade ålderstillägg från och med år 1918 tillgodoräkna sig — förutom tjänstgöring såsom kronofogde — jämväl tjänstetid från och med den 29 september 1905 till den 24 november 1911 såsom lanträntmästare i Jämtlands län.

Wettermark konstituerades den 29 september 1905 till lanträntmästare i Jämtlands län, vilken befattning han innehade till den 24 november 1911, då han konstituerades till kronofogde i Jämtlands norra fögderi, varefter han den 28 september 1917 från sistnämnda befattning transporterades till sin ovanberörda häradsskrivartjänst, räknat från och med den 1 januari 1918.

Riksdagens skrivelse år 1919 nr 39:

144) Riksdagen medgav, att krigsarkivarien vid generalstaben S. Bergh finge för rätt till åtnjutande från och med juli månad 1918 av de med krigsarkivariatjänsten förenade ålderstillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring såsom arkivarie och förste arkivarie i riksarkivet.

Bergh utnämndes den 19 maj 1899 till arkivarie i riksarkivet, vilken befattning från och med år 1910 benämndes förste arkivarie. Den 20 juni 1918 utnämndes han att vara krigsarkivarie vid generalstaben, vilken befattning är förenad med enahanda löneförmåner som förste arkivariatjänst i riksarkivet. Den med de båda befattningarna förenade tjänstgöringen är väsentligen likartad.

Riksdagens skrivelse år 1919 nr 40:

145) Riksdagen medgav, att vaktmästaren vid artilleristaben J. R. P:son Ljung finge för rätt till åtnjutande av med hans befattning förenade ålderstillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring såsom ordinarie vaktmästare vid lantförsvarsdepartementet.

Ljung var under tiden den 29 mars 1909—den 1 juni 1918 anställd såsom ordinarie vaktmästare vid lantförsvarsdepartementet. Den 2 juni 1918 övergick han från denna befattning till beställningen vid artilleristaben.

Propositioner.

Såsom förut nämnts förelade Kungl. Maj:t 1918 års lagtima riksdag i olika propositioner förslag om rätt för vissa befattningshavare att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss verksamhet i statens tjänst.

Dessa propositioner vunno visserligen ej riksdagens bifall, men de blevo en huvudorsak till förevarande utredning. Det torde därför vara lämpligt att i omedelbar anslutning till ovan intagna översikt över mer eller mindre speciella ålderstilläggsbestämmelser meddela kortfattade redogörelser för Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Kungl. Maj:ts proposition år 1918 nr 132:

146) Kungl. Maj:t föreslog riksdagen medgiva, att kanslirådet i civildepartementet C. J. Carlberg och förste kanslisekreteraren i samma departement N. A. Lindhult finge för rätt till åtnjutande av med deras befattningar förenade ålderstillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i nämnda departement, Carlberg under tiden från och med den 1 januari 1913 till och med den 31 december 1917 samt Lindhult från och med den 29 augusti 1913 till och med den 31 december 1917.

Carlberg, som år 1909 blev ordinarie kanslisekreterare och med år 1918 tillträdde ordinarie beställning såsom kansliråd i civildepartementet, hade därförut under tiden 30 oktober 1903—31 december 1917 varit förordnad att såsom byråchef handlägga vissa grupper av ärenden inom departementet. — Hans avlöning vid nämnda förordnanden utgjorde under åren 1903—1905 amanuensarvode jämte viss ersättning från sjätte huvudtitelns anslag till extra utgifter, 1906 och 1907 amanuensarvode jämte särskild av riksdagen anvisad ersättning 2,500 kronor, 1908 och 1909 amanuensarvode 2,000 kronor jämte särskild av riksdagen anvisad ersättning 3,000 kronor, 1910 lönen vid kanslisekreteraretjänsten 2,500 kronor jämte sistnämnda särskilda ersättning 3,000 kronor, 1911—1914 av riksdagen anvisad särskild ersättning 7,000 kronor (mot avstående av hela avlöningen vid kanslisekreteraretjänsten) samt 1915—1917 sistnämnda ersättning 7,000 kronor jämte åldersstillägg vid kanslisekreteraretjänsten 500 kronor. — Carlbergs arbete under ifrågavarande förordnanden hade fullt motsvarat övriga byråchefers i departementet arbete.

Lindhult, som med år 1918 tillträdde ordinarie befattning såsom förste kanslisekreterare i civildepartementet, hade därförinnan under tiden 29 augusti 1913—31 december 1917 varit förordnad å Carlbergs kanslisekreteraretjänst mot åtnjutande av full avlöning.

Kungl. Maj:ts proposition år 1918 nr 225:

147) Kungl. Maj:t föreslog riksdagen förklara, att torpedingenjören vid mariningenjörskåren S. D. Ljungberg finge äga att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, han före tillträdet till sin ordinarie befattning varit anställd såsom biträdande torpedingenjör vid flottans varv i Karlskrona.

Ljungberg var under tiden 1 maj 1916—31 december 1917 biträdande torpedingenjör vid flottans varv i Karlskrona med avlöning av 4,000 kronor å stat för dagavlöning och arvoden m. m. till personal vid varven. — Vid ingången av år 1918 tillträdde Ljungberg ordinarie befattning såsom torpedingenjör vid mariningenjörskåren med avlöning av 5,000 kronor jämte rätt till fyra ålderstillägg å 500 kronor efter 5, 10, 15 och 20 år. Skillnaden mellan dessa befattningar var endast av budgetär art.

Kungl. Maj:ts proposition år 1918 nr 292:

148) Kungl. Maj:ts föreslog riksdagen medgiva

dels att kansliråden i ecklesiastikdepartementet C. F. T. Vougt och J. E. Bäcklin finge för rätt till åtnjutande av med deras befattningar förenade ålderstillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i nämnda departement, Vougt under tiden från och med den 1 januari 1910 till och med den 31 december 1917 och Bäcklin under tiden från och med den 1 januari 1911 till och med den 31 december 1916, dock att ålderstillägg till dem ej finge utgå för tid före 1918 års ingång.

dels ock att den omständigheten, att andre kanslisekreteraren i samma departement friherre Ch. G. J. d'Albedyhl, i enlighet med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 22 mars 1918 angivit, icke fyllde de villkor, vilka av riksdagen godkänts i avseende å rätt för andre kanslisekreterare att för ålderstilläggs åtnjutande tillgodoföras viss föregående tjänstgöring (jfr fall nr 8), ej skulle utgöra hinder för honom att, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, för nämnda förmåns åtnjutande tillgodoräkna sig viss föregående tjänstgöring i departementet.

Vougt, som med 1918 års ingång tillträdde ordinarie befattning såsom kansliråd i ecklesiastikdepartementet, hade från och med dag i maj 1909 till och med 1917 års utgång — med undantag av tider för semester eller expeditionschefsförordnanden — tjänstgjort å en byråchefsbefattning, vars ordinarie innehavare varit tjänstledig dels, under kortare tid, för tjänstgöring såsom extra föredragande och dels för kommittéuppgifter. — Under ifrågakvarande byråchefsförordnanden hade Vougt, som då var ordinarie kanslisekreterare, uppburit till 1911 års utgång sin kanslisekreterarelön jämte byråchefs tjänstgöringspennningar och därefter full avlöning såsom byråchef, dock med den jämkning, som följt därav, att ordinarie befattningshavaren uppburit full avlöning vid tjänsten under semester.

Bäcklin hade under tiden den 14 oktober 1910—31 december 1916 varit förordnad såsom extra föredragande mot ersättning av 7,000 kronor för år, vari ingingo dels honom såsom ordinarie kanslisekreterare resp. registrator tillkommande avlöningsförmåner och dels av riksdagen beviljat tilläggsarvode. — Arbetet såsom extra föredragande har vitsordats fullt motsvara en byråchefs arbete.

d'Albedyhl, som med ingången av år 1918 tillträdde ordinarie anställning såsom andre kanslisekreterare i ecklesiastikdepartementet, hade under tiderna den 18 december 1906—den 30 april 1911 samt den 21 oktober 1912—den 31 december 1917 varit amanuens i departementet. Under mellantiden hade han på egen begäran varit befriad från amanuensförordnande.

Kungl. Maj:ts proposition år 1918 nr 295:

149) Kungl. Maj:ts föreslog riksdagen medgiva, att förste kanslisekreteraren i finansdepartementet F. St. Linroth finge för rätt till åtnjutande av med hans befattning förenade ålderstillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i nämnda departement under tiden från och med den 12 augusti 1912 till och med den 24 september 1914.

Linroth tjänstgjorde under tiden den 12 augusti 1912—den 31 juli 1913 såsom extra föredragande med av riksdagen anvisad ersättning till belopp av 7,000 kronor för år. Därefter till och med den 24 september 1914 innehade han förordnande såsom kanslisekreterare med full avlöning, medan den ordinarie befattningshavaren dels, under en kortare tid, åtnjöt tjänstledighet för offentligt uppdrag och dels beklädde expeditionschefstjänsten i

departementet. Linroth förordnades sedermera den 25 september 1914 till extra kanslisekreterare samt utnämndes till kanslisekreterare från och med den 1 april 1917. Med 1918 års ingång tillträdde han en förste kanslisekreteraretjänst i departementet. — Linroths förflyttning från förordnande å tjänst å extra stat till vikariatsförordnande å en ordinarie tjänst företogs för att vinna bättre fördelning av arbetet inom departementet.

Kungl. Maj:ts proposition år 1918 nr 392.

150) Kungl. Maj:t föreslog riksdagen medgiva, att förste kanslisekreteraren i sjöförsvarsdepartementet, kanslirådet i Kungl. Maj:ts kansli G. A. Stuart finge för rätt till åtnjutande av med hans befattning förenade ålderstillägg i så måtto tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i nämnda departement, att han finge från och med år 1918 uppbära första ålderstillägget å lönen

Stuart förordnades den 5 juni 1909 såsom extra föredragande i regeringsrätten. Den 22 januari 1915 utnämndes han till kanslisekreterare i departementet och förordnades samtidigt på grund av då gällande instruktion att jämväl fullgöra sådana inom departementet förekommande åligganden, vilka i andra departement tillhörde kansliråd och byråchef, mot åtnjutande av därför i stat uppfört arvode å 1,000 kronor. Med ingången av år 1918 tillträdde Stuart en förste kanslisekreteraretjänst och fullgjorde i sådan egenskap fortfarande den föredragning han förut bestritt. — Stuarts avlöning utgjordes intill den 22 januari 1915 endast av amanuensarvode. Därefter och intill dess han tillträdde sin nuvarande förste kanslisekreteraretjänst åtnjöt han 6,300 kronor (ordinarie kanslisekreterareavlöning 4,000 + provisoriskt avlöningstillägg 1,300 + ovanberörda särskilda arvode 1,000). Begynnelseavlöningen enligt stat vid förste kanslisekreterarebefattningen är 5,800 kronor.

Kommittén har ovan (sid. 8) antytt, hurusom kommittén vid förvarande uppdrags fullgörande haft att taga hänsyn till ett flertal till kommittén remitterade framställningar. Även beträffande dessa torde det vara lämpligt att meddela kortfattade redogörelser i anslutning till dem, som förut lämnats angående vissa andra ålderstilläggsfrågor.

*Remitterade
framställ-
ningar.*

Remissen den 2 oktober 1918:

151) I skrivelse den 19 juli 1918 har arméförvaltningen framställt förslag av innehåll dels att bataljonsläkare vid fältläkarekåren skulle för ålderstillägg få tillgodoräkna sig tid, varunder de förut innehaft beställning på stat vid armén, jämväl i fall, då befattningshavare icke omedelbart övergått från sistnämnda beställning till innehavande beställning såsom bataljonsläkare vid fältläkarkåren,

dels ock att extra bataljonsläkare, som efter att förut hava innehaft sådan beställning tagit avsked men åter blivit extra bataljonsläkare, skulle för ålderstillägg få tillgodoräkna sig den tid, de förut varit anställda såsom bataljonsläkare vid fältläkarkåren.

Bataljonsläkare å stat vid ett truppförband har kaptens av andra klassen avlöning. Bataljonsläkare vid fältläkarkåren eller extra bataljonsläkare åtnjuter lön 1,500 kronor med rätt till två ålderstillägg å 300 kronor efter 5 och 10 år samt dagavlöning.

Uti ovannämnda skrivelse erinrar arméförvaltningen, hurusom enligt kungörelse den 18 juli 1913 angående tillägg till de genom kungörelse den 22 juni 1911 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande av nya avlöningsförmåner vid fältläkarkåren medgivits, att den, som redan utnämnts eller framdeles komme att utnämnas till extra bataljonsläkare, skulle i avseende å rätten att åtnjuta ålderstillägg äga tillgodoräkna sig den tid, han dessförrinnan innehaft beställning såsom bataljonsläkare på stat vid armén.

Vidare meddelar arméförvaltningen, att, efter utfärdandet av kungörelsen den 18 juli 1913, enligt dess förslag två extra bataljonsläkare, som varit ordinarie bataljonsläkare, därpå tillhört fältläkarkårens reserv och sedan utnämnts till extra bataljonsläkare, tillerkänts ålderstillägg, därvid hänsyn tagits till deras tjänstetid såsom ordinarie bataljonsläkare.

År 1917 hade ånyo en dylik fråga uppkommit.

I denna fråga hade emellertid utlåtande inhämtats från regeringsrätten, som den 9 april 1918 uttalat, att ovannämnda medgivande enligt kungörelsen den 18 juli 1913 måste anses gälla endast under förutsättning av omedelbar övergång från beställning såsom bataljonsläkare på stat till extra bataljonsläkaretjänst; och hade Kungl. Maj:t i överensstämmelse härmed den 10 maj 1918 funnit den ifrågasatta ålderstilläggsförmånen ej kunna medgivas.

Det torde emellertid böra meddelas, att två av regeringsrättens ledamöter med hänsyn till föregående praxis ansett förmånen böra medgivas.

Arméförvaltningens ifrågavarande förslag hava föranletts av svårigheten att rekytera fältläkarkåren.

Remissen den 21 oktober 1918:

152) Med denna remiss har till kommittén överlämnats en skrivelse den 29 september 1918 av statstjänstemannakongressen, varav inhämtas, att styrelsen för riksbanks-tjänstemännens förening påyrkat åtgärder beträffande förslag om »rätt för tjänstemän att för ålderstilläggs intjänande få tillgodoräkna sig oavbrutet förordnande såväl som överskjutande år i grad».

Remissen den 30 oktober 1918:

153) I skrivelse den 13 augusti 1918 har länsstyrelsen i Norrbottens län tillstyrkt en till styrelsen av landsfiskalen i Arvidsjaurs distrikt J. Mathlein ingiven framställning att från och med den 1 januari 1918 komma i åtnjutande av andra ålderstillägget å lönen.

Mathlein konstituerades den 27 mars 1901 till länsman i Enontekis (Karesuando) distrikt från och med den 15 därpå följande april månad. På begäran erhöll han avsked från befattningen med utgången av juli månad 1905. Härefter hade han förordnande såsom länsman dels under tiden 1 augusti—30 september 1905 i nämnda distrikt och dels under tiden 1 oktober 1905—30 juni 1911 i Juckasjärvi distrikt, under det ordinarie tjänstinnehavaren var lappfogde. Från och med den 1 juli 1911 blev Mathlein ordinarie länsman i Arvidsjaurs distrikt, vilken tjänst han med 1918 års ingång utbytte mot landsfiskalsbefattningen i samma distrikt, varvid han kom i åtnjutande av första ålderstillägget till lönen. — Skälet till att Mathlein utbytte den tidigare ordinarie anställningen mot förordnande var, att han ej på annat sätt kunde få sin verksamhet förlagd till sydligare ort.

Statskontoret har i utlåtande den 22 oktober 1918 ifrågasatt, att Mathlein, med hänsyn till att han under hela tiden mellan sina ordinarie anställningar på förordnande uppehållit statstjänst av samma slag, måtte få för ålderstillägg tillgodoräkna sig hela den tid han tjänstgjort som ordinarie länsman.

Remissen den 7 december 1918:

154) Domänstyrelsen har i skrivelse den 28 oktober 1918 hemställt, att ombudsmannen och fiskalen hos styrelsen J. C. A. Lilliesköld måtte för ålderstilläggs åtnjutande å sin befattning hos styrelsen få tillgodoräkna sig den tid han innehaft befattning såsom extra advokatfiskal hos kammarkollegium.

Lilliesköld var under tiden 16 maj 1913—23 november 1916 extra advokatfiskal hos kammarkollegium och utnämndes den 24 i sistnämnda månad till domänfiskal.

Ifrågavarande befattningar, båda i andra lönegraden, äro enligt vad domänstyrelsen framhållit i avseende å arbetets beskaffenhet nära sammanfallande.

Då inrättandet av nämnda extra advokatfiskalsbefattning föranletts av bestående behov av förstärkta arbetskrafter å kammaradvokatfiskalskontoret, har statskontoret, enligt utlåtande den 19 november 1918, intet att erinra mot bifall till ifrågavarande framställning.

Remissen den 4 januari 1919:

155) Nedre justitierevisionen har i skrivelse den 16 november 1918 hemställt, att vaktmästaren hos revisionen K. G. Mellberg måtte beredas rätt att från och med år 1919 komma i åtnjutande av två ålderstillägg.

Mellberg var från och med den 18 juli 1908 till 1912 års utgång anställd såsom e. o. vaktmästare hos nedre revisionen, intill 1911 års utgång med inskränkt tjänstgöring mot ersättning genom gratifikation och under år 1912 med full tjänstgöring mot ersättning av 75 kronor för månad. Från och med år 1913 till och med den 31 oktober 1918 var han extra vaktmästare hos revisionen mot av riksdagen anvisad ersättning 1,175 kronor för år. Den 1 november 1918 tillträdde Mellberg sin befattning såsom ordinarie vaktmästare.

Statskontoret har enligt utlåtande den 25 november 1918 ej något att erinra emot att Mellberg får för ålderstillägg tillgodoräkna sig tid, då han uppburit av riksdagen anvisat arvode, således tiden från och med år 1913.

156) Hos Kungl. Maj:t har landsfogden i Blekinge län B. Falk gjort framställning i syfte, att han från och med den 1 januari 1919 måtte komma i åtnjutande av ålderstillägg.

Falk blev den 11 juli 1913 förordnad till kronofogde i Luleå fögderi samt den 13 oktober 1916 transporterad till Lidköpings fögderi, varest han i sådan egenskap tjänstgjorde till den 31 mars 1918. Den 28 september 1917 utnämndes han till landsfogde i Västernorrlands län och transporterades till Blekinge län den 16 april 1918.

Länsstyrelsen i Blekinge län förordar i skrivelse den 5 november 1918 bifall till Falks framställning.

Statskontoret anser, enligt utlåtande den 7 december 1918, billigt att landsfogde får för ålderstillägg på denna tjänst tillgodoräkna sig icke blott den tid, han tjänstgjort såsom ordinarie kronofogde, utan ock den tid, han på grund av sådant förordnande, som omförmäles i kungl. brevet den 31 december 1912 i fråga om tillsättande av vissa tjänster vid landsstaten, uppehållit kronofogdetjänst.

(Jfr fall 31.)

Remissen den 30 januari 1919:

157) Biträdande stationsingenjören vid mariningenjörkåren C. A. Ekelund har hos Kungl. Maj:t gjort framställning att få för ålderstillägg räkna sig till godo den tid, han tjänstgjort såsom biträdande ingenjör vid byggnadsdepartementet i Karlskrona.

Ekelund var från och med den 1 november 1908 till 1918 års utgång biträdande ingenjör vid byggnadsdepartementet vid flottans varv i Karlskrona med arvode av 5,000 kronor å den av Kungl. Maj:t fastställda staten för dagavlöning och arvoden m. m. till personal vid varven. Med 1919 års ingång tillträdde han ordinarie befattning såsom biträdande stationsingenjör vid mariningenjörkåren med avlöning av 5,000 kronor jämte rätt till ålderstillägg.

Marinöverdirektören meddelar i skrivelse den 20 december 1918, att ifrågavarande befattningar egentligen äro en och samma befattning, blott överflyttad på annan stat.

Remissen den 3 februari 1919:

158) Statistiska centralbyrån har i skrivelse den 28 januari 1919 gjort framställning därom, att kvinnligt biträde i ämbetsverket, som efter ingången av år 1915 och senast vid ingången av år 1919 befordrats till ordinarie biträde i ämbetsverket och omedelbart före sin befordran mot fast arvode utfört arbete av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet därstädes, skulle äga att för åtnjutande av löneförhöjning räkna sig till godo den tid, biträdet utfört sådant arbete vid ämbetsverket, dock att biträdet icke finge på grund härav komma i åtnjutande av ålderstillägg förr än från och med ingången av år 1919.

Av statistiska centralbyråns ovannämnda skrivelse inhämtas bland annat följande.

Under åren 1915—1918 voro hos statistiska centralbyrån anställda, från och med år 1915 sex, från och med år 1917 ytterligare fyra och från och med år 1918 än ytterligare två, således tillsammans tolv extra biträden, därav ett med kvalificerad arbetsuppgift.

Avlöningen var för dessa biträden 1,150 kronor utom för biträdet med kvalificerad arbetsuppgift, vilket åtnjöt 1,550 kronor.

Avlöningarna utgingo från på extra stat anvisade anslag till förstärkning av det ordinarie reservationsanslaget till arvoden åt tillfälliga biträden m. m. och ingingo från och med år 1917 såsom särskild post med angivet ändamål i berörda förstärkningsanslag.

Det hade föreskrivits, att ordinarie biträde, som förordnades såsom extra biträde av högre grad, skulle avstå sina ordinarie löneförmåner utom ett belopp, motsvarande bitrådets avgift för egen pensionering. De avstådda avlöningsförmånerna skulle få uppbäras av vikarien å den ordinarie tjänsten. Vikarien kom därför att få uppbära något mer än de extra

biträdena av lägre grad, vilket medförde, att vikariatsförordnande av ifrågavarande slag tilldelades äldsta obehörade biträdet.

Ämbetsverkets vid 1919 års ingång ikraftträdde reglering medförde bland annat ordinarie anställning för extra biträden, som ovan omförmäls. Angående ordinarie biträden, som sålunda förut varit extra biträden, har meddelats följande uppgifter:

	Tillfälligt biträde	Extra biträde	Vikarierande biträde	Ordinarie biträde
<i>Biträden av högre grad:</i>				
H. K. Eriksson	—	1. 1. 1917	—	12. 5. 1917
H. K. Wall	—	12. 5. 1917	—	1. 1. 1919
<i>Biträden av lägre grad:</i>				
A. G. Engström	4. 4. 1911	1. 1. 1915	1. 1. 1917	14. 6. 1917
R. M. E. Berg	5. 4. 1911	»	1. 7. 1917	29. 1. 1918
A. H. E. Svensson	»	»	1. 2. 1918	1. 1. 1919
A. Hedin	21. 8. 1911	»	—	»
H. Ch. Schöldström	1. 12. 1913	1. 1. 1917	—	»
H. Tundal	12. 1. 1914	»	—	»
E. M. Jäderlund	1. 12. 1913	5. 4. 1917	—	»
R. E. Linderborg	16. 4. 1914	1. 7. 1917	—	»
E. M. Jacobson	»	24. 9. 1917	—	»
H. M. Åkerlund	20. 4. 1914	1. 1. 1918	—	»
H. M. Carlqvist	1. 5. 1914	»	—	»
E. Eklund	20. 4. 1914	1. 2. 1918	—	»

I avlöningsvillkoren vid ämbetsverkets nämnda reglering hade bestämts, att vid beräkning av tjänsteålder för ålderstillägg löntagare borde tillgodoräknas den tid, som före den nya statens ikraftträdande förflutit från hans tillträde till befattningen eller därmed jämförlig befattning å extra stat.

Det vore oviss, om denna bestämmelse vore tillämplig på de biträden, som vunnit ordinarie anställning i och med den nya statens ikraftträdande. Det vore nämligen tvivelaktigt, om de kunde sägas hava innehaft »befattning å extra stat».

Det vore emellertid billigt, att ifrågavarande rätt medgäves ej blott för åren 1917 och 1918 (då medlen till de extra biträdenas avlönande varit upptagna såsom särskild post å vederbörande anslag), utan även *dels* för åren 1915 och 1916, *dels* för tid för förordnande i succession efter biträde i lägre grad, som förordnats till extra biträde av högre grad och *dels* för hela den tid, biträdena omedelbart före sin befordran till ordinarie mot fast arvode utfört arbete av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet i ämbetsverket (d. v. s. varit anställda såsom tillfälliga biträden) i likhet med vad som på sin tid medgivits de biträden, som blivit ordinarie från och med år 1915.

Slutligen fordrade konsekvensen, att även de biträden, som konstituerats under tiden 1 januari 1915—1 januari 1919 komme i åtnjutande av motsvarande förmån.

Remissen den 10 februari 1919:

159) Redogöraren vid sjökarteverket A. Zetterwall har gjort framställning i syfte att få för ålderstillägg tillgodoräkna sig tiden för förordnande såsom bokförare med arvode å sjökarteverkets stat och således komma i åtnjutande av ett första ålderstillägg från och med 1919.

Zetterwall var förordnad såsom bokförare vid sjökarteverket från och med den 1 oktober 1912 till 1919 års ingång, då han tillträdde den nyinrättade ordinarie befattningen såsom redogörare vid verket.

Bokförarearvodet var åren 1913—1915 2,500 kronor, åren 1916 och 1917 2,800 kronor samt år 1918 3,641 kronor 5 öre. Den ordinarie begynnelseavlöningen vid redogörartjänsten är 3,000 kronor.

Chefen för sjökarteverket har utlåtits sig i ärendet i skrivelser den 31 december 1918 och den 29 september 1919. Han framhåller, hurusom redogörartjänsten föga skilde sig från den extra bokförartjänsten samt att orsaken till att den extra tjänsten bibehållits så länge varit, att man velat vinna erfarenhet om göromålen omfattning och en uppfattning därom, huruvida den tillämnade ordinarie tjänsten möjligen borde göras av högre grad än den extra tjänsten. Kartverkschefen ansåge, att Zetterwall borde berättigas att för ålderstillägg tillgodoräkna sig sin tjänstetid vid sjökarteverket före år 1919 samt följaktligen från och med nämnda år komma i åtnjutande av första ålderstillägget.

Marinförvaltningen tillstyrker i utlåtande den 6 februari 1919, att Zetterwall må för ålderstillägg få tillgodoräkna sig anställningen såsom bokförare.

Remissen den 11 februari 1919:

160) 1917 års lantmäterikommission har i skrivelse den 4 februari 1919 meddelat, bland annat, att i sammanhang med lantmäteriets omorganisation ifrågasatts dels inrättandet av åtskilliga nya tjänster, nämligen assistentbefattningar å lantmäterikontoren och byråingenjörsbefattningar i lantmäteristyrelsen, båda slagen befattningar i första normalgraden, samt byrådirektörsbefattningar av den högre graden i styrelsen, *dels ock* lönerogering för distriktslantmätarna, så att dessa, som nu åtnjuta — utom arvoden enligt taxa — fast avlöning av 2,000 kronor jämte rätt till tre ålderstillägg å 400 kronor, skulle erhålla — utom arvoden enligt taxa, beräknade till i genomsnitt 3,200 kronor — fast avlöning av 3,300 kronor med rätt till tre ålderstillägg å 500 kronor samt i vissa distrikt ortstillägg 200 eller 400 kronor.

Vidare inhämtas av kommissionens ifrågavarande skrivelse, att kommissionen framställt förslag om reciprok rätt till tjänsteårsberäkning med hänsyn till ålderstillägg för byråingenjörer i lantmäteristyrelsen och assistenter å lantmäterikontoren, samt att sådan rätt även ifrågasatts dels mellan assistent eller byråingenjör och distriktslantmätare, dels ock mellan distriktslantmätare och byrådirektör, men att kommissionen ansett sistberörda spörsmål stå i samband med andra dylika frågor i statsförvaltningen och därför ej framställt förslag i dessa avseenden.

Remissen den 12 februari 1919:

161) Notarien i Svea hovrätt N. Elliot, som vid 1918 års ingång tillträtt den med uppförandet å ordinarie stat av hovrättens dittills extra åttonde division nyinrättade

ordinarie notarietjänsten, har gjort framställning om rätt att för ålderstillägg å nämnda tjänst tillgodoräkna sig den tid från och med den 1 januari 1910 till och med utgången av år 1917, varunder han — med undantag av tiden från och med den 1 september till och med den 10 november 1910, under vilken tid han dock bestritt notarietjänst hos hovrätten — innehaft en extra notarietjänst å hovrättens å extra stat uppförda åttonde division.

Arvodet vid den extra notarietjänsten uppgick till omkring 3,600 kr. för år.

Svea hovrätt har i utlåtande den 17 januari 1919 meddelat, att orsaken till att avlöningen vid den extra notarietjänsten understigit avlöningen vid ordinarie notarietjänst varit knappheten av anslaget för den extra divisionen. Hovrätten fann billigt, att Elliot finge räkna sig till godo tjänstgöringen såsom extra notarie.

Remissen den 20 februari 1919:

162) Kommerskollegium har i skrivelse den 12 november 1918 anført, bland annat, att riksdagen en följd av år anvisat särskilda medel till avlöande av en extra vaktmästare hos kollegiet, att denna befattning under tiden den 1 september 1915—31 mars 1918 på grund av förordnande uppehållits av J. L. Wallenström, som med påföljande månads ingång tillträtt ordinarie vaktmästarebefattning hos kollegiet, samt att kollegiet ansåge med rättvisa och billighet förenligt, att Wallenström finge i fråga om ålderstillägg räkna sig tillgodo de år, varunder han innehaft ifrågavarande förordnande såsom vaktmästare. Kollegiet hemställde därför om medgivande för Wallenström i sådant hänseende.

Häremot har statskontoret, enligt utlåtande den 16 december 1918, icke haft något att erinra.

163) Notarien hos generaltullstyrelsen P. U. Åhlin har hos Kungl. Maj:t anhallit, att Kungl. Maj:t täcktes utverka, att åt Åhlin, som tillerkänts första avlöningsförhöjningen från och med år 1915, måtte utanordnas samma förhöjning för vartdera av åren 1913 och 1914, samt medgiva, att andra avlöningsförhöjningen för Åhlin måtte utgå från och med år 1918.

Åhlin innehade inom styrelsen under tiderna 1 juli 1907—29 februari 1908 och 1 maj 1908—31 oktober 1909 förordnande med full avlöning dels såsom notarie och dels såsom registrator och aktuarie, medan ordinarie befattningshavarna uppehöll extra tjänster. Under tiden 1 december 1909—31 december 1910 innehade Åhlin notarietjänst å extra stat inom generaltullstyrelsen och tillträdde med 1911 års ingång ordinarie sådan befattning. — 1915 års riksdag medgav (skr. 97), att Åhlin finge för åtnjutande av ålderstillägg å den med hans tjänst förenade lön tillgodoräkna sig den tid under år 1910, varunder han bestritt å extra stat uppförd notarietjänst.

Generaltullstyrelsen understödjer i utlåtande den 25 mars 1918 Åhlins framställning.

Statskontoret anser enligt utlåtande den 27 april 1918, att Åhlin bör få komma i åtnjutande av andra ålderstillägget från och med år 1918.

(Jfr kommitténs tryckta betänkande XLVIII.)

Remissen den 6 mars 1919:

164) I en av kammarkollegium med utlåtande den 6 december 1918 till Kungl. Maj:t överlämnad framställning har förste vaktmästaren hos kollegiet A. V. Svensson, vilken den 17 november 1893 förordnats till ordinarie vaktmästare hos kollegiet och befordrats till förste vaktmästare från och med den 1 oktober 1916, anhållit att från och med ingången av år 1919 komma i åtnjutande av såväl första som andra ålderstillägget å lönen, på det att han måtte kunna erhålla ett tredje ålderstillägg vid 1922 års ingång och sålunda bliva berättigad till högsta pension vid tjänsten, då han den 25 december 1922 uppnådde pensionsåldern.

Med anledning av denna framställning har Kungl. Maj:t den 14 februari 1919 meddelat beslut, därvid Kungl. Maj:t, i enlighet med statskontorets i utlåtande den 13 januari 1919 gjorda hemställan, fann framställningen icke kunna i vidare mån bifallas, än att Svensson jämlikt grunderna för § 4 i kungörelsen den 1 november 1918 angående avlösningsförbättring från och med år 1919 för vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare förklarats berättigad att från och med år 1919 i egenskap av förste vaktmästare hos kammarkollegium uppbära första åldertillägget å lönen.

Remissen den 13 mars 1919:

165) Landskontoristen i Älvsborgs län A. F. Lindqvist, som förut varit underofficer, har gjort framställning om rätt att för ålderstilläggs åtnjutande i egenskap av landskontorist tillgodoräkna sig den tid, varunder han innehaft ordinarie beställning såsom underofficer, samt sålunda i förstnämnda egenskap från och med år 1919 åtnjuta två ålderstillägg.

Lindqvist anställdes vid armén år 1892, konstituerades till sergeant av 2:a klassen år 1904, transporterades till sergeant av 1:a klassen år 1909, befordrades till fanjunkare år 1915 samt erhöll avsked från militärtjänsten den 2 september 1918, då han utnämndes till landskontorist i Älvsborgs län. — Vid sidan av militärtjänsten har Lindqvist sedan år 1897 utövat verksamhet såsom biträde å häradskskrivarekontor.

Enligt utlåtande den 6 december 1918 har länsstyrelsen i Älvsborgs län funnit Lindqvist, vid beräkning av en daglig arbetstid av sex timmar, hava under mer än sju år fullgjort sådana å häradskskrivarekontor förekommande göromål, som kunna kvalitativt likställas med landskontoristtjänst. Länsstyrelsen framhåller vidare, att, medan landskontorists i lägsta lönegraden avlöning uppgår till 2,400 kronor, Lindqvist hade, då han lämnade militärtjänsten, en avlöning av 3,382 kronor 50 öre. Länsstyrelsen anser Lindqvists framställning böra bifallas, i varje fall att han bör få tillgodoräkna sig de beräknade sju år, han biträtt häradskskrivare.

Statskontoret anser enligt utlåtande den 26 februari 1919 militärtjänsten vara av alltför olika art med landskontoristtjänsten för att böra grunda rätt till ålderstillägg vid den senare. Ej heller tjänstgöringen hos häradskskrivare synes statskontoret böra tillgodoräknas Lindqvist för erhållande av ålderstillägg.

Remissen den 16 augusti 1919:

166) Statistiska centralbyrån har i skrivelse den 30 november 1917 omförmålt, hurusom biträdet av första graden hos centralbyrån H. K. Wall bleve från och med år 1918

berättigad till andra ålderstillägget, vid vilket förhållande hennes ordinarie avlöning komme att uppgå till 1,600 kronor eller efter vederbörligt pensionsavdrag 1,567 kronor, men att Wall, som sedan den 1 juni 1917 innehade en extra biträdesbefattning av andra graden med avlöning av 1,550 kronor, således hade mindre avlöning å sin extra tjänst än hon skulle uppbära å sin ordinarie befattning; och har centralbyrån hemställt att Wall, för utjämning av berörda missförhållande, måtte få åtnjuta det andra ålderstillägget, så länge hon innehade förordnandet å den extra tjänsten.

Häröver har statskontoret den 24 december 1917 avgivit utlåtande.

Wall har emellertid från och med år 1919 tillträtt ordinarie befattning såsom biträde av andra graden och därvid kommit i åtnjutande av första ålderstillägget vid denna befattning.

167) I skrivelser den 6 februari och den 25 november 1918 har statistiska centralbyrån anfört, bland annat, att biträdet hos centralbyrån H. K. Eriksson vid början av år 1915 tillträtt ordinarie biträdesbefattning av första graden; att hon därvid omedelbart kommit i åtnjutande av första ålderstillägget och vid fortsatt innehav av befattningen skulle från och med år 1918 kommit i åtnjutande av andra ålderstillägget; att hon emellertid, efter att från början av år 1917 hava varit extra biträde av andra graden, den 12 maj samma år blivit ordinarie biträde av denna grad; samt att hon, därest hennes befordran till ordinarie biträde av andra graden skett först efter 1917 års utgång, d. v. s. sedan hon intjänat andra ålderstillägget vid förstagradsbefattningen, skulle omedelbart kommit i åtnjutande av ett ålderstillägg vid andragradsbefattningen, men att hon nu, alldenstund hennes befordran skett tidigare, enligt gällande bestämmelser icke kunde erhålla ålderstillägget förr än år 1923 eller år 1922, därest förordnandet å den extra befattningen finge tillgodoräknas henne för erhållande av ålderstillägg; och har statistiska centralbyrån hemställt om åtgärder i syfte att biträdet Eriksson måtte komma i åtnjutande av första ålderstillägget vid sin innehavande befattning.

Statskontoret har i utlåtande den 14 mars 1918 anfört bland annat:

Vad i ärendet förekommit hade synts statskontoret giva vid handen, att de i kungörelsen den 18 september 1914 meddelade villkor och bestämmelser att gälla för i staten för statistiska centralbyrån uppförda kvinnliga biträdesbefattningar i vad anginge rätt för biträde av lägsta graden, som efter intjänande av båda ålderstilläggen i denna grad befordrades till biträdesbefattning i andra graden, att omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i sistnämnda grad, under vissa omständigheter kunde leda till egendomliga samt med rättvisa och billighet oförenliga konsekvenser.

Statskontoret ville erinra därom, att i kungörelsen den 10 juni 1912 angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar stadgades att, där biträde med avlöning efter lägre grad befordrades till biträdesbefattning, för vilken avlöning utginge efter högre grad, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, finge för erhållande av första ålderstillägget i den högre graden tillgodoräkna sig högst fem år av den tid, som förflutit från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden.

Ovan angivna bestämmelse rörande de kvinnliga biträdena i statistiska centralbyrån, som emellertid ägde tillämpning jämväl i avseende å hos vissa andra ämbetsverk anställda biträden, hade tillkommit i samband med uppförandet från och med år 1915 å vissa ämbetsverks stater av kvinnliga biträdesbefattningar av tredje graden. Genom bestämmelsen ville man förebygga, att efter vunnen befordran den del av biträdes avlöning, som ut-

gjorde lön, komme att minskas, vilket skulle kunna inträffa vid tillämpning av ovan återgivna i 1912 års kungörelse intagna bestämmelse.

Mot den sålunda vidtagna utvidgningen av rätten att för ålderstillägg tillgodoräkna tjänstgöring i befattning av lägre grad förefunnos i och för sig icke anledning till erinran. Bestämmelsen i fråga kunde emellertid, såsom antytt, komma att verka synnerligen ojämnt och orättvist. Det av statistiska centralbyrån anförda fallet vore belysande. På grund därav att biträdet Eriksson redan under år 1917 förordnades till biträde av andra graden kunde hon först från och med år 1923 komma i åtnjutande av första ålderstillägget å andragsradstjänsten. Därest hon åter vunnit befordran först efter ingången av år 1918, hade hon omedelbart kommit i åtnjutande av samma ålderstillägg, detta emedan hon med 1918 års början bort vara berättigad till andra ålderstillägget å förstagsradsbefattningen.

Den anordning, som sålunda hade träffats 1914, kunde alltså komma att innebära, att ett kvinnligt biträde, som vunnit befordran till befattning av högre grad tidigare än annat biträde, dock erhöles ålderstillägg avsevärt senare än det sist befordrade. Därest den tidigare befordrade varit i statens tjänst jämförelsevis kort tid, kunde ju ett sådant förhållande anses mindre otillfredsställande. Men om däremot biträdena vore ungefärligen jämställda i tjänstår eller än mer om det först befordrade hade en längre tjänstetid bakom sig, måste det för detta biträde kännas såsom en påtaglig orättvisa att sist komma i åtnjutande av ålderstillägg.

Det syntes statskontoret, att missförhållanden sådana som de nu berörda borde med det snaraste undanröjas. I sammanhang med att åtgärder i sådant syfte vidtoges borde enligt statskontorets mening enhetliga bestämmelser på förevarande område genomföras. För de flesta ämbetsverk gällde 1912 års ovanberörda kungörelse, i fråga om åtskilliga andra anslöte sig bestämmelserna till de för statistiska centralbyrån gällande, medan åter undantagsvis, såsom beträffande försäkringsrådet, några föreskrifter i ändamål att bereda de kvinnliga biträdena bättre ställning i avseende å intjänande av ålderstillägg än övriga befattningshavare icke meddelats.

168) Kontorsskrivaren i postsparbanken Sigrid Zetterberg har hos Kungl. Maj:t gjort framställning i syfte, att hon måtte i och för avlöningsförhöjning genom ålderstillägg få tillgodoräkna sig den tid, hon omedelbart före tillträdet av sin ordinarie befattning på grund av förordnande varit innehavare av befattning av motsvarande grad å postsparbankens s. k. pensionsavdelning.

Zetterberg, som med 1913 års ingång tillträtt ordinarie skrivbiträdesbefattning hos postsparbanken, innehade under januari månad år 1916 förordnande å en extra kontorsskrivarebefattning å ämbetsverkets s. k. pensionsavdelning samt tillträdde den 1 februari 1916 ordinarie kontorsskrivarebefattning i verket.

Styrelsen för postsparbanken tillstyrker i utlåtande den 14 februari 1919 bifall till framställningen.

Remissen den 5 mars 1918:

169) Hos Kungl. Maj:t hava åtta skrivbiträden i postsparbanken, G. Kihlblom, K. Holmström, E. Malmén, E. Schöldström, E. Trotz, G. Gudmundsson, G. Hagelthorn och M. Sjöberg, gjort framställning, dagtecknad i januari 1918, i syfte att varda förklarade berättigade att såsom ordinarie innehavare av nyinrättade skrivbiträdesbefattningar å postsparbankens stat från och med ingången av år 1918 för vinnande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, de före berörda tidpunkt varit i oavbruten tjänstgöring hos ämbetsverket.

Under åren 1915 och 1916 utnämndes *fem* ordinarie skrivbiträden i postsparbanken.

Sedan från och med år 1918 å ämbetsverkets stat uppförts tio nya ordinarie skrivbiträdesbefattningar, utnämndes de *åtta* skrivbiträden, som avlätit ifrågavarande framställning, till innehavare av var sin av dessa befattningar. De återstående *två* nya skrivbiträdesbefattningarna hade icke tillsatts vid framställningens avlåtande.

Av förstnämnda *fem* biträden hava alla varit i oavbruten tjänstgöring i verket sedan år 1905 samt haft fast anställning där, två sedan år 1906 och tre sedan år 1907.

Av de *åtta* sökandena hava de tre först nämnda varit i oavbruten tjänstgöring i verket sedan år 1906 och de övriga fem sedan år 1907 samt haft fast anställning där — uppräknade i den ordning, vari de förut nämnts — en sedan år 1907, en sedan år 1908, en sedan år 1911, fyra sedan år 1912 och en sedan år 1913.

Av tre e. o. biträden, som av styrelsen för postsparbanken i skrivelse den 9 februari 1918 uppgivits kunna komma i fråga till de *två* återstående nya befattningarna, har en tjänstgjort i verket oavbrutet sedan år 1906, en sedan år 1908 och en sedan år 1911 samt varit fast anställda där, den förstnämnda sedan år 1907 och de två andra sedan år 1913.

Styrelsen för postsparbanken har i nämnda skrivelse framhållit, att bifall till förevarande framställning komme att medföra vissa konsekvenser. Sålunda kunde åtminstone en av de tre e. o. biträden, som skulle kunna komma i åtanke vid tillsättandet av de två då ännu obesatta ordinarie skrivbiträdesbefattningarna, framställa samma anspråk som sökandena. Och än större skäl härtill hade, såsom mera meriterade, de fem under åren 1915 och 1916 utnämnda biträdena. — Styrelsen ansåge det böra stadgas, att skrivbiträde hos postsparbanken, som fått anställning som extra (= »e. o.», således ej biträde å extra stat) biträde före år 1914 och befordrats till ordinarie skrivbiträde efter nämnda år, skulle äga att, i den mån styrelsen funne henne böra komma i åtnjutande av en sådan förmån, för erhållande av ålderstillägg räkna sig till godo den tid, hon tjänstgjort som extra (se föregående parentes) biträde, dock att hon ej skulle äga uppbära ålderstillägg före år 1918.

Statskontoret tillstyrker, enligt utlåtande den 19 februari 1918, postsparbanksstyrelsens förslag.

I detta ärende har slutligen en skrift ingivits från styrelsen för föreningen kvinnor i statens tjänst, däri denna styrelse biträder förevarande framställning samt hemställer om vidtagande av åtgärder för att i viss utsträckt omfattning bereda rätt till ålderstillägg.

Remissen den 17 januari 1919:

170) Fångvårdsstyrelsen har i skrivelse den 19 april 1918 anført, hurusom t. f. kassören hos styrelsen K. R. M. af Winklerfelt alltsedan den 1 februari 1908 så gott som permanent bestritt kassörs- och bokhållaretjänsten hos styrelsen med avbrott blott för kortare tider, varunder han på förordnande uppehållit andra jämställda befattningar hos styrelsen eller vid fångvårdsstaten. Ifrågavarande förordnande hade föranletts av ordinarie befattningshavarnas tjänstledighet dels på grund av sjukdom och dels för permanent förordnande å högre tjänst. af Winklerfelt hade under förordnandet fått uppbära, de första åren utom tjänstgöringspenningarna en del av lönen och sedan den 1 juli 1912 hela begynnelseavlöningen, 4,000 kronor för år, vid tjänsten. Förordnandet antoges bliva permanent, tills af Winklerfelt erhöles ordinarie anställning, vilket med hänsyn till de ogynnsamma befordringsförhållandena inom ämbetsverket måhända ej kunde beräknas ske förr än år 1927.

Styrelsen har därför hemställt, att *dels* den tid, varunder af Winklerfelt dittills på förordnande uppehållit kassörs- och bokhållartjänsten hos styrelsen, måtte på det sätt tillgodoräknas honom för erhållande av ålderstillägg å avlöningen, att han berättigades att om möjligt redan från och med år 1918 tills vidare, så länge han uppehölle sagda tjänst eller annan befattning i första lönegraden hos styrelsen, uppbära ett personligt ålderstillägg å 500 kronor för år, *dels ock* den tid, varunder han framdeles komme att bestrida tjänsten i fråga, måtte på sätt och villkor, gällande avlöningsbestämmelser för styrelsen i tillämpliga delar föreskrive, tillgodoräknas honom för erhållande av andra och tredje ålderstilläggen.

Remissen den 20 september 1919:

171) I skrivelse den 27 maj 1919, nr 223, i anledning av Kungl. Maj:ts i nämnda års statsverksproposition gjorda framställning om reglering av vissa inom statsförvaltningen anställda kvinnliga biträdens avlöningsförmåner m. m. har riksdagen, jämte anmälan att riksdagen i huvudsak bifallit berörda framställning, bland annat gjort följande erinran i fråga om de av Kungl. Maj:t föreslagna allmänna villkoren och bestämmelserna för avlöningarnas åtnjutande.

Enligt förslaget skulle, där biträde med avlöning efter lägre grad befordrades till biträdesbefattning, för vilken avlöning utginge efter närmast högre grad, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden vara berättigat att omedelbart komma i åtnjutande av första ålderstillägget i den högre graden; och skulle, därest biträde vid befordran till närmast högre grad icke erhöle högre avlöning än den biträdet uppburit i den lägre graden, för avlöningsförhöjning i den högre graden biträdet tillgodoräknas den tid, varunder biträdet innehaft befattningen i den lägre graden, efter det biträdet i sistnämnda befattning senast kommit i åtnjutande av ålderstillägg.

Denna bestämmelse syntes riksdagen kunna medföra den olägenheten, att biträde, som före de nya avlöningsvillkorens ikraftträdande befordrats från befattning av lägre till sådan av högre grad, beträffande avlöningsförhöjning genom ålderstillägg kunde komma i en sämre ställning än ett biträde, som erhållit sådan befordran först efter den nämnda tidpunkten. I saknad av erforderlig utredning i ärendet hade riksdagen emellertid icke ansett sig kunna framställa förslag till de särskilda bestämmelser, som kunde vara behövliga i nu berört avseende, men förutsatte riksdagen, att Kungl. Maj:t snarast möjligt inkomme till riksdagen med det förslag i ärendet, som kunde anses påkallat.

Remissen den 27 september 1919:

172) Medicinalstyrelsen har i skrivelse den 16 juni 1919 hemställt om vidtagande av åtgärder för att de vid statens anstalter för sinnessjuka anställda befattningshavare, tillhörande sjukvårds- och ekonomipersonalen, som från och med år 1919 överförts till ordinarie befattning, må för uppflyttning i högre klass tillgodoräkna sig hela den tid, de varit anställda uti motsvarande eller jämförlig befattning, utan hinder därav, att deras föregående tjänstgöring varit avbruten genom annan verksamhet

Av medicinalstyrelsens ifrågavarande skrivelse inhämtas bland annat, att förr, då styrelsen bestämde avlöningarna för den lägre hospitalspersonalen, den praxis gällde, att personalen fick för ålderstillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i vederbörande befattning vid hospitalen, även om den varit avbruten av annan tjänstgöring. Detta hade ändrats i och med 1919 års början, då personalen uppförts å ordinarie stat. Enligt avlöningsreglementet för sjukvårds- och ekonomipersonalen vid statens anstalter för sinnessjuka

den 28 juni 1918, § 4, gällde nämligen, att befattningshavare för uppflyttning i högre avlöningsklass finge tillgodoräkna sig den tid, som före nämnda avlöningsreglementes trädande i kraft förflutit från hans tillträde till motsvarande eller jämförlig befattning. Denna försämring beträffande tjänsteårsberäkning hade befunnits oläglig för en del av hospitalspersonalen, särskilt den personal, som genom anställning såsom privatskötare hos å anstalterna vårdade sjuka fått sin tjänstgöring avbruten. Styrelsen ansåge därför, att förutvarande förman fortfarande borde tillkomma dem, som med år 1919 överförts på ordinarie stat.

* * *

För att vinna bättre översikt av det ovan sammanförda och huvudsakligen efter kronologisk grund framlagda materialet skulle det givetvis vara till gagn att hava de särskilda fallen inordnade i ett med hänsyn till fallens innebörd uppgjort system. Sammanställning.

Kommittén har därför också sökt åstadkomma en sådan systematisering.

Härvid hava emellertid mött stora svårigheter. Det är sålunda att märka, att åtskilliga av de ovan meddelade fallen få en särskild valör därigenom, att de i vissa avseenden hänföra sig till sådana personliga förhållanden beträffande vederbörande befattningshavare, som måste anses stå utan något egentligt eller åtminstone i mindre nödvändigt sammanhang med de mera objektiva förutsättningarna för ålderstilläggsrätt. I vissa fall ställas t. ex. å befattningshavarna fordringar å tiden för inträdet i vederbörande verk, å att utnämning till eller tillträde av den tjänst, vid vilken ålderstillägg skall utgå, skett före eller efter viss tidpunkt, å fullgjort prov eller vunnen kompetens i visst avseende med eller utan närmare tidsbestämning, ja t. o. m. å viss levnadsålder. Dessa och andra liknande förhållanden hava svårigen kunnat användas till underlag för den åstundade indelningen av ifrågavarande material, varför de måst lämnas utan avseende. De äro väl ej heller av synnerligt intresse för lösandet av den uppgift, kommittén nu har före.

En del andra omständigheter med relation till befattningshavarnas personer hava däremot i förevarande sammanhang stort värde såsom indelningsgrund, nämligen de som mera intimt anknyta sig till den verksamhet, som ifrågakommer såsom grundlag för ålderstillägg, särskilt de behörighetsformer, varunder denna verksamhet utövats. Och av än större betydelse uti ifrågavarande avseende torde verksamhetens beskaffenhet få anses vara. Slutligen givas även andra indelningsgrunder — såsom den gottgörelse, vilken åtnjutits för verksamheten, och den omfattning, vari verksamheten fått för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna vederbörande — vilka äro av visst intresse i förevarande sammanhang.

Följande schema skulle sålunda kunna nyttjas för att vinna en någorlunda systematisk sammanställning av det föreliggande materialet:

Verksamhet, som grundar rätt till ålderstillägg vid innehavande ordinarie befattning å gällande stat, kan tänkas hava:

utöfvats å

			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	
			e g e n t j ä n s t å						annans tjänst av vikarie, medan bef.-hav. icke tjänstgjort till följd av			Anställn., s. endast är att betrakta ss. uppdrag att utföra visst arbete el. dyl.	
			ordinarie stat, innehavd på grund av				extra stat.	stat, s. ej faststälts av statsmakterna, åtm. ej av riksdagen, el. tjänst, s. ej kansägas vara uppförd å stat.	innehav av annan tjänst el. förordn. i succesion eft. sådan bef.-hav. el. dennes vik. etc.				
			full-makt, konstitutorial el. dyl.	förordnande		ss. enda form för tjänstinnehavet.			t. följd av fr. om löneregl. för el. omorg. av vederb. verk el. dyl.	enär ord. bef.-hav. av annan orsak ej tillsatts, el. t. följd av annat förh.	ledighet för		
											annat offentl. uppdrag.		semester, sjukdom, ensk. angel. m. m.
A.	innehavande befattning.		A. 1.	A. 2.	A. 3.	A. 4.	A. 5.	A. 6.	A. 7.	A. 8.	A. 9.	A. 10.	
B.	tjänst eller syssla, s. motsvarat (stundom ombildats till) inneh. bef. samt varit i jämf. med denna till tjänsteställningen	högre.	B. 1.	B. 2.	B. 3.	B. 4.	B. 5.	B. 6.	B. 7.	B. 8.	B. 9.	B. 10.	
C.		likställd.	C. 1.	C. 2.	C. 3.	C. 4.	C. 5.	C. 6.	C. 7.	C. 8.	C. 9.	C. 10.	
D.		lägre.	D. 1.	D. 2.	D. 3.	D. 4.	D. 5.	D. 6.	D. 7.	D. 8.	D. 9.	D. 10.	
E.	annan befattning, s. tillhör samma ämbetsverk, institution m. m. s. inneh. bef. och som är att anse ss. i förh. till denna	högre.	E. 1.	E. 2.	E. 3.	E. 4.	E. 5.	E. 6.	E. 7.	E. 8.	E. 9.	E. 10.	
F.		likställd.	F. 1.	F. 2.	F. 3.	F. 4.	F. 5.	F. 6.	F. 7.	F. 8.	F. 9.	F. 10.	
G.		lägre.	G. 1.	G. 2.	G. 3.	G. 4.	G. 5.	G. 6.	G. 7.	G. 8.	G. 9.	G. 10.	
H.	annan befattning, s. tillhör samma stat, kår el. dyl. el. samma speciella och enhetliga förvaltningsgren s. inneh. bef. och s. är att anse ss. i förh. till denna	högre.	H. 1.	H. 2.	H. 3.	H. 4.	H. 5.	H. 6.	H. 7.	H. 8.	H. 9.	H. 10.	
I.		likställd.	I. 1.	I. 2.	I. 3.	I. 4.	I. 5.	I. 6.	I. 7.	I. 8.	I. 9.	I. 10.	
K.		lägre.	K. 1.	K. 2.	K. 3.	K. 4.	K. 5.	K. 6.	K. 7.	K. 8.	K. 9.	K. 10.	

L.	annan statstjänst i allm än inneh. bef., s. är att anse ss. i förh. till denna	högre.	L. 1.	L. 2.	L. 3.	L. 4.	L. 5.	L. 6.	L. 7.	L. 8.	L. 9.	L. 10.
M.		likställd.	M. 1.	M. 2.	M. 3.	M. 4.	M. 5.	M. 6.	M. 7.	M. 8.	M. 9.	M. 10.
N.		lägre.	N. 1.	N. 2.	N. 3.	N. 4.	N. 5.	N. 6.	N. 7.	N. 8.	N. 9.	N. 10.
O.	syssla s., ehuru verksamheten å dens. ut- öfvats för statens räkn., icke kan be- traktas ss. tjänst el. bef. i egentl. men. och s. med hänsyn till arbetets beskaff. är att anse ss. verksamheten å inneh. bef.	överlägsen.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	O. 10.
P.		likvärdig.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	P. 10.
R.		underlägsen.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	R. 10.
S.	kommunal tjänst eller annan icke statlig syssla.											

varit

T.	sammanhängande.
U.	icke sammanhängande.

gottgjorts

V.	med full eller i det närmaste full avlöning vid vederb. tjänst m. m.
X.	med endast en del, men en bestämd del av avlöningen vid vederb. tjänst m. m.
Y.	på annat sätt än medelst fast avlöning.

tillgodoräknats vederbörande

Z.	helt och hållet.
Å.	i viss bestämd begränsad omfattning.
Ä.	i omfattning, s. Kungl. Maj:t el. annan myndighet för varje särsk. fall ägt mer el. mindre fritt bestämma.
Ö.	i ändamål att uppbringa avlöningen vid innehavande befattning till skäligt belopp i förh. till förut innehavd avlöning el. till jämförlig befattnings- havares avlöning eller eljest.

Om det visat sig förenat med svårigheter att finna en lämplig indelningsgrund för de mångfaldiga bestämmelser m. m. angående ålders-tillägg, som ovan återgivits, är det ej mindre vanskligt att, sedan schema för indelningen antagits, riktigt klassificera de olika fallen. Vid deras jämförande med varandra har det nämligen visat sig bland annat, att det icke alltid råder full överensstämmelse i avseende å de i dem använda uttrycks-sätten. Det är sålunda uppenbart, att ett och samma uttryck stundom har mer eller mindre skiljaktig innebörd i olika ålderstilläggsbestämmelser, liksom ock i bestämmelserna stundom förekomma uttryck, som ej endast skilja sig åt till ordalydelsen utan även kunna bliva föremål för olika tydningar, men varmed sannolikt åsyftats ett och samma begrepp eller förhållande. Och vidare hava tydligen, såsom ju för övrigt naturligt är, de särskilda ålderstilläggsbestämmelserna avfattats under mer eller mindre starkt intryck av de befattningshavares förutvarande tjänstgöringsförhållanden m. m., som närmast avsetts med bestämmelserna, och därför i åtskilliga fall fått en viss svårtydbarhet för den, som icke ägt närmare kännedom om berörda omständigheter. Då det ej varit tillfälle att anställa en ingående analys av varje särskild ålderstilläggsbestämelse, har därför bestämmelsernas klassificering måst verkställas huvudsakligen efter en objektiv och tämligen fristående tolkning av dem.

De ovan återgivna fallen i ålderstilläggsfrågor skulle sålunda kunna inordnas i schemat på nedanstående sätt, därvid givetvis åtskilliga av fallen måste finnas hänförliga till mer än en plats å schemat; och hava, för att utmärka de förefintliga skillnaderna mellan de särskilda fallen i anseende till deras räckvidd och betydelse, i den följande översikten begagnats olika stilar sålunda, att fet stil använts vid angivandet av de ovan omförmälda generella undantagen (sid. 11 o. 12), större kursiv stil för övriga undantag av mer allmän innebörd (sid. 12 o. följ.), den större textstilen för de speciella undantagsfallen (sid. 29 o. följ.), mindre kursiv stil för de i det föregående (sid. 39 o. följ.) omnämnda propositionerna samt slutligen den mindre textstilen för de till kommittén remitterade framställningar, för vilka redogörelser förut (sid. 41 o. följ.) lämnats:

- A. 1:** 1, 5, 10, 12, 15, 16, 27, 28, 35, 39, 70, 75, 97, 100.
A. 2: 27, 75, 99, 100.
A. 3: 1, 27, 28, 38, 39, 75, 99, 100; 122, 133.
A. 4: 27, 28, 75, 99, 100; 119, 140.
A. 5: 1, 7, 9, 11, 27, 28, 34, 35, 42, 97, 98, 99, 100.
A. 6: 9, 25, 27, 28, 35, 97, 99, 100; 110, 120, 128, 136; 161.
A. 7: 27; 113, 124.
A. 8: 27.
A. 9: 27; 109.
A. 10: 27.

C. 1: 1, 4, 5, 10, 12, 27, 46, 52, 53, 70, 77, 81, 91, 94, 95, 101, 102, 108; 115, 141.
C. 2: 4, 27, 49.
C. 3: 1, 4, 27, 91; 132.
C. 4: 4, 27.
C. 5: 1, 4, 7, 9, 11, 27, 34, 35, 36, 42, 70, 91, 100; 111, 134.
C. 6: 2, 4, 9, 13, 20, 27, 35, 36, 43, 47, 49, 64, 70, 100, 104; 111, 116, 117; 147;
157, 158, 159.
C. 7: 4, 27, 49; 158.
C. 8: 4, 27, 49.
C. 9: 4, 27, 49.
C. 10: 2, 4, 13, 27, 47.

D. 1: 12, 14, 52, 79, 81, 107, 108; 129, 141.
D. 5: 134.
D. 6: 147.

E. 1: 12, 58.
E. 2: 58.
E. 3: 58.
E. 4: 58.
E. 5: 42, 58; 135; 149.
E. 6: 58; 139.
E. 7: 58.
E. 8: 58.
E. 9: 58.
E. 10: 58.

F. 1: 1, 4, 5, 6, 10, 12, 27, 32, 52, 70, 77, 80, 81, 83, 94.
F. 2: 4, 27, 76.
F. 3: 1, 4, 27, 76; 124.
F. 4: 4, 27, 76.
F. 5: 1, 4, 7, 9, 11, 27, 34, 35, 42, 70, 100; 111, 112, 114, 137, 139; 155, 162,
163, 168.
F. 6: 4, 9, 20, 27, 35, 43, 64, 70, 100, 106; 111, 118, 131, 135, 139; 168, 169.
F. 7: 4, 27, 76; 135; 146, 148, 149; 163, 170.
F. 8: 4, 27, 76; 148, 149.
F. 9: 4, 27, 76; 170.
F. 10: 4, 27.

G. 1: 12, 30, 52, 67, 79, 81, 83, 103, 105; 129.

G. 2: 67.

G. 3: 67.

G. 4: 67.

G. 5: 67; 146, 148.

G. 6: 8, 67; 131, 135.

G. 7: 67.

G. 8: 67.

G. 9: 67.

G. 10: 67.

H. 1: 12, 26, 38, 39, 54, 58, 61, 69, 82, 85; 123, 143; 160.

H. 2: 58.

H. 3: 38, 39, 58, 85.

H. 4: 58; 142.

H. 5: 38, 39, 58; 126.

H. 6: 38, 39, 58.

H. 7: 38, 39, 58.

H. 8: 58.

H. 9: 58.

H. 10: 58.

I. 1: 4, 6, 12, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 29, 38, 39, 41, 48, 52, 54, 56, 57, 60, 61, 63, 66, 68, 69, 71, 72, 73, 77, 78, 80, 82, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96; 121, 123, 127, 143; 160.

I. 2: 4, 6, 23, 41, 49, 57, 86, 88.

I. 3: 4, 6, 23, 38, 39, 41, 49, 57, 85, 86, 88, 91, 92, 93; 132; 156.

I. 4: 4, 6, 23, 41, 49, 57, 86, 88; 153.

I. 5: 4, 6, 9, 11, 21, 23, 34, 35, 38, 39, 41, 49, 57, 86, 88, 91; 126.

I. 6: 4, 6, 9, 20, 21, 23, 35, 38, 39, 41, 49, 55, 57, 64, 65, 70, 74, 88, 106.

I. 7: 4, 6, 38, 39, 49, 57, 88; 153.

I. 8: 4, 6, 49, 57, 88.

I. 9: 4, 6, 49, 57, 88.

I. 10: 4, 35, 57, 88, 106.

K. 1: 12, 18, 22, 24, 30, 52, 60, 62, 67, 68, 73, 85, 86, 91, 92, 105; 160.

K. 2: 67.

K. 3: 67, 85, 91, 92.

K. 4: 67.

K. 5: 67.

K. 6: 67.

K. 7: 67.

K. 8: 67.

K. 9: 67.

K. 10: 67.

L. 1: 12, 31.

M. 1: 4, 6, 12, 31, 32, 33, 37, 45, 94; 138, 144, 145; 165.

M. 2: 4, 45.

M. 3: 4, 45.

M. 4: 4, 45.

M. 5: 4, 9, 34, 35, 45; 154.

M. 6: 4, 9, 35, 45.

M. 7: 4, 45.

M. 8: 4, 45.

M. 9: 4, 45.

M. 10: 4, 45.

N. 1: 12, 31.

P: 2, 40, 47, 50, 104, 106; 115, 116, 117, 136, 141; 165.

R: 40.

S: 44, 51, 59, 72, 78, 86, 91, 92; 125, 130; 165.

T: flertalet fall.

U: 40; 113, 121; 148; 151, 153, 161, 163, 165, 172.

V: flertalet fall.

X: 109; 148.

Y: 40.

Z: flertalet fall.

Å: 15, 37, 38, 39, 41, 44, 54, 59, 62, 64, 67, 68, 73, 74, 95, 96, 98, 103, 105, 108;
109, 129, 131.

Ä: 8, 13, 27, 40, 50; 148; 169.

Ö: 3, 67; 150; 158, 164, 166, 167, 169, 171.

Kommitténs yttrande och förslag.

Då kommittén har att för egen del yttra sig i förevarande ämne, vill kommittén, som många gånger förut avgivit utlåtanden i ålderstilläggsfrågor, till en början framhålla, att, medan vid berörda tillfällen det i regel gällt tillämpning av eller speciella undantag från gällande bestämmelser i ämnet, kommitténs uppgift nu är att söka utforma nya sådana bestämmelser, och att kommittén därför vid fullgörandet av denna sin uppgift ansett sig icke vara bunden av den ståndpunkt, kommittén i berörda tidigare yttranden måst intaga.

När det alltså nu gäller att intaga en ny ståndpunkt beträffande förutsättningarna för ålderstillägg i de avseenden, om vilka i detta ärende är fråga, torde det vara lämpligt att söka klargöra, vilket eller vilka ändamål man med ålderstillägg huvudsakligen bör tillgodose. I sådant syfte torde följande synpunkter böra beaktas.

I regel blir en person, särskilt såsom familjeförsörjare, med åren i allt större behov av ökade inkomster. Det är därför av vikt, att ett avlöningssystem ordnas så, att löneinkomsterna stiga med levnadsåldern.

Vidare får det väl antagas, att i regel en person med åren må komma i besittning av allt större allmän erfarenhet och vid utövande av verksamhet inom det större eller mindre område, varåt han ägnat sig, får allt större speciell erfarenhet å detta område. Hans arbete bör därför efter hand bliva allt värdefullare och i anledning därav hans avlöning bättre.

Slutligen torde böra beaktas, att den avlöningsförbättring, som det värdefullare arbetet kan anses kräva, betingas, vad angår statens befattningshavare, ej endast av skälig rättvisa mot befattningshavaren, utan även av vikten och betydelsen för staten att i sin tjänst få behålla skolad arbetskraft.

De fordringar, som i ovan berörda hänseenden böra ställas å ett avlöningssystem, torde det, vad statsavlöningarna beträffar, vara ålders- tilläggs huvudsakliga uppgift att fylla.

Ur synpunkten av ålderstilläggets ändamål skulle man således kunna säga, att rent principiellt sett ålderstillägg vid statsavlöning vore att hänföra ej blott till vederbörande befattningshavares egenskap av innehavare av en viss befattning utan även och kanske i övervägande grad till hans egenskap av statstjänare i allmänhet.

Den ännu gällande huvudregeln innebär emellertid, att verksamhet, som grundar rätt till ålderstillägg, skall hava utövats under innehav av just den tjänst, vid vilken ålderstillägget skall utgå, eller åtminstone under innehav av tjänst inom samma lönegrad och verk el. dyl. som innehavande tjänst.

Vid den tid, vars förhållanden bildat underlaget för nämnda regel, fanns icke den mångfald av tjänster som nu och det var då också vida sällsyntare än nu, att en tjänstinnehavare icke förrättade sin egen tjänst. Därav torde väl ock hava följt, att i allmänhet den, som utnämndes till en tjänst, ej dessförrinnan i vidare omfattning utövat verksamhet, lika kvalificerad som den å tjänsten.

Mot den nämnda regeln, som sålunda anslöt sig till sin tids förhållanden, torde därför vid dess tillkomst den anmärkning ej rättvisligen kunnat framställas, att regeln ej i tillbörlig grad skulle tillgodose ålders- tilläggets ändamål.

Förhållandena inom statsförvaltningen i nyssberörda avseenden hava emellertid numera undergått förändring och det av ganska genomgripande beskaffenhet. Statstjänsten har att uppvisa ofantligt mycket större mångfald och rörlighet nu än förr.

Sålunda anlitas numera, för att nämna ett par exempel, tjänstemän i ganska stor utsträckning för mer eller mindre långvariga uppdrag i kommittéer eller andra beredningar eller dylikt. Vidare är att märka, att antalet verkliga tjänster, som icke anses böra besättas med »ordinarie befattningshavare» (vanligen s. k. arvodesbefattningar, statssekreterare, expeditiionschefer m. fl.), ävensom tjänster, vilka ej äro ordinarie, i hög grad ökats, vilket beträffande sistnämnda slags tjänster beror på bland annat den allt mer följda budgetära praxis, att nya tjänster ofta en tid få bestå såsom extra, innan de inrättas såsom ordinarie.

Detta har medfört jämte annat, att det ofta händer å ena sidan, att en tjänst stadigvarande uppehålls av annan än innehavaren och att följaktligen den, som kanske år efter år förrättar tjänsten, ej kan sägas inne-

hava densamma, och å andra sidan, att en befattningshavare vid utnämningen till befattningen redan längre eller kortare tid utövat just den verksamhet, han såsom befattningshavare har att fortsättningsvis fullgöra, m. m.

Genom den utveckling, som sålunda ägt rum, har den gällande huvudregeln för ålderstillägg kommit att allt mer förlora anpassningen till de faktiska förhållandena. Vål torde regeln fortfarande kunna anses tillfredsställande i vad angår verksamhet, som utövats *efter* befattningshavarens utnämning till vederbörande befattning; men beträffande verksamhet, som utövats *före* utnämningen och vilken verksamhet numera ofta under längre eller kortare tid varit väl så kvalificerad som verksamheten å befattningen, tillgodoser regeln ingalunda ålderstilläggens ändamål och måste därför anses föråldrad.

Det torde väl ock hava varit i känslan härav som riksdagen i förekommande särskilda fall så gott som undantagslöst medgivit rätt att för ålderstillägg tillgodoräkna även före utnämningen till vederbörande tjänst utövad verksamhet, som kunnat värderas lika med verksamheten å tjänsten.

Vid utformandet av en i nu ifrågavarande avseende ny ålderstilläggsregel, torde därför såsom ögonmärke bära i främsta rummet uppställas ett i möjligaste mån fullständigt tillgodoseende av de ovan angivna med ålderstilläggen åsyftade ändamålen.

Av den utredning, som kommittén i ärendet föranstaltat och vilken i det föregående meddelats, framgår, att riksdagen i en mångfald särskilda fall medgivit undantag från den, så att säga, kodifierade, i nu förevarande avseende gällande allmänna ålderstilläggsregeln.

Dessa undantag, av vilka emellertid endast en del upptagits i utredningen, äro numera så talrika och synas — dock bortsett från vissa av dem — stå i ett sådant inre sammanhang, att det antagandet måste ligga nära till hands, att i dem gömmes en ny under årens lopp i praxis utbildad norm.

Kommittén har därför, med tillhjälp av den kommitténs utredning avslutande sammanställningen, sökt ur det tillgängliga materialet utdraga ifrågavarande nya norm och har därvid funnit, att densamma skulle kunna uttryckas på följande sätt:

För erhållande av ålderstillägg vid en befattning bör befattningshavaren tillgodoräknas den tid, han i statens tjänst utfört arbete, som må anses likvärdigt med eller av högre värde än det, han har att å befattningen utföra.

Beträffande emellertid de fall, då nämnda tid icke varit sammanhängande eller befattningshavaren under samma tid för arbetet åtnjutit vederlag, som varit mindre än i allmänhet för detsamma utgående ersättning, torde den praxis, som må hava utbildats, i alla händelser icke hava stadgåts.

Den regel, som således enligt det nyss sagda kan anses, ehuru oskriven, redan på sätt och vis gällande i verkligheten, synes kommittén för statens befattningshavare innebära en så väsentlig förbättring i förevarande avseende samt vara så omfattande och ändamålsenlig och av beskaffenhet att fritaga riksdagen från en mängd smärre ålderstilläggsärenden, att kommittén finner densamma böra kunna en gång för alla formligen antagas; dock att dess tillämpning i de ovan angivna fallen, däri praxis icke vunnit nödig stadga, synes lämpligen böra ankomma på särskild prövning av Kungl. Maj:t i varje fall. Bemyndiganden av liknande innebörd hava ju, enligt vad utredningen i ärendet giver vid handen, i flera fall av riksdagen meddelats Kungl. Maj:t.

Nyss antyddes, att vissa av de utav riksdagen medgivna undantagen i ålderstilläggsfrågor stode i mindre fast sammanhang med undantagen i övrigt. Kommittén åsyftade härmed de i tabläerna å sidorna 54 och följande under bokstaven Ö sammanförda undantagsfallen. Dessa utgöra en grupp för sig. De torde nämligen ej kunna betraktas såsom rena ålderstilläggsfrågor i egentlig bemärkelse utan — åtminstone vissa av dem — snarare såsom frågor om personliga avlöningstillägg. I dem har man ju åsyftat att — i själva verket utan avseende å art eller omfattning av föregående verksamhet — med användande av avlöningsformen ålderstillägg för vederbörande befattningshavare uppbringa avlöningen vid innehavande befattning till skäligt belopp i förhållande till förut innehavd avlöning eller till jämförlig befattningshavares avlöning eller eljest. Att i detta avseende åstadkomma någon allmän bestämmelse av större räckvidd torde knappast låta sig göra, utan torde det som regel allt fortfarande böra ankomma på riksdagen att besluta i förekommande sådana fall. Dock synes, särskilt med hänsyn till vad som förekommit i de under nr 167 och 171 i kommitténs utredning upptagna, de egentliga ålderstilläggsfrågorna tämligen närstående fallen, en bestämmelse lämpligen kunna utfärdas av innehåll, att, om en befattningshavare vid tillämpning av eljest gällande bestämmelser skulle i avseende å rätt till ålderstillägg hava kommit i en förmånligare ställning, därest han befordrats till befattningen senare än som skett, befattningshavaren skall tillgodoföras det

eller de ålderstillägg vid befattningen, som erfordras för att nämnda förhållande må utjämnas.

* * *

*Kommitténs
hemställan.*

Med åberopande av vad ovan anförts får kommittén hemställa, att i fråga om ålderstillägg vid ordinarie anställning inom den civila statsförvaltningen, med undantag av kommunikationsverken och andra förvaltningsgrenar, vilkas avlöningsförhållanden komma att regleras enligt samma system som kommunikationsverkens, må utöver redan gällande föreskrifter utfärdas bestämmelser av innehåll

att för erhållande av ålderstillägg vid en befattning befattningshavaren bör tillgodoräknas den tid han i statens tjänst utfört arbete, som må anses likvärdigt med eller av högre värde än det, han har att å befattningen utföra; dock att, därest nämnda tid icke varit sammanhängande eller befattningshavaren under samma tid för arbetet åtnjutit vederlag, som varit mindre än i allmänhet för detsamma utgående ersättning, på Kungl. Maj:t skall ankomma att, efter särskild prövning i varje fall, avgöra, om och i vilken mån sådan tid må räknas befattningshavaren till godo;

att, om en befattningshavare vid tillämpning av eljest gällande bestämmelser skulle i avseende å rätt till ålderstillägg hava kommit i en förmånligare ställning, därest han befordrats till befattningen senare än som skett, befattningshavaren skall tillgodoföras det eller de ålderstillägg vid befattningen, som erfordras för att nämnda förhållande må utjämnas; samt

att ålderstillägg, vartill rätt må uppkomma omedelbart med ikraftträdandet av ifrågavarande bestämmelser och på grund av desamma, må få åtnjutas från och med den 1 juli 1920.

* * *

Om de bestämmelser, kommittén sålunda föreslår, varda antagna, torde dock, ehuru de äro av avsevärd räckvidd, fall säkerligen kunna väntas komma att inträffa, å vilka bestämmelserna ej äro tillämpliga, men i vilka likväl rätt till ålderstillägg skäligen torde böra medgivas. Det torde därför i varje fall icke kunna undvikas, att speciella ålderstilläggsfrågor även i framtiden komma att hänskjutas till riksdagen. Den utredning, kommittén i förevarande ämne föranstaltat, torde då, såsom kommittén jämväl

avsett, kunna bliva av prejudikativt värde vid behandlingen av dylika frågor.

*   *   *

Slutligen vill kommittén framhålla, att de förslag i förevarande ämne, kommittén på grund av erhållet uppdrag nu framställer, givetvis hänföra sig till det nu gällande allmänna civila statsavlöningsystemet.

Den 1 juli innevarande år 1920 träder ett i väsentliga avseenden nytt avlöningsystem i kraft för kommunikationsverken, och kommittén har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1919 erhållit uppdrag att gå i författning om utarbetande av förslag, åsyftande en revision av det civila avlöningsystemet vad andra civila verk och myndigheter beträffar. Denna revision torde enligt kommittén meddelade direktiv böra ansluta sig till kommunikationsverkens lönesystem. Då detta system icke upptager avlöningsformen ålderstillägg utan bereder löneökning efter viss tids tjänstgöring genom uppflyttning i högre löneklass, skulle den tillämnade revisionen sannolikt medföra, att de nu föreslagna bestämmelserna, i den form de erhållit, förlorade sin tillämplighet.

Detta torde emellertid, då behovet av ifrågavarande bestämmelser nu är i hög grad aktuellt, icke böra väcka betänkligheter mot deras antagande, helst de synas låta sig utan svårighet efter vederbörliga jämkningar inpassas i det nya systemet.